

**GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN**

Hållbarhetsinformation i årsredovisningar

En jämförelse av statliga och privata företag

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Externredovisning
Vårterminen 2016
Handledare: Svetlana Sabelfeld
Författare: Johan Vilhelmsson
Sofia Cesarini

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Svetlana Sabelfeld som varit till stor hjälp med sina värdefulla synpunkter och vägledning under arbetets gång. Vi vill också tacka Peter Beusch och våra oppentgrupper som har medverkat vid seminarietillfällena och som har gett oss konstruktiv kritik och många goda råd.

Göteborg, den 27 maj 2016

Johan Vilhelmsson

Sofia Cesarini

Sammanfattning

**Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet,
Kandidatuppsats, Externredovisning VT16**

Uppsatsens titel: Hållbarhetsrapportering – en studie om den senaste utvecklingen av hållbarhetsinformation i statliga och privata företags årsredovisningar

Författare: Sofia Cesarini och Johan Vilhelmsson

Handledare: Svetlana Sabelfeld

Bakgrund och problemdiskussion: Hållbarhetsrapportering har ökat kraftigt de senaste decennierna som ett svar på ökade påtryckningar från olika intressenter i samhället om att företag ska arbeta mer aktivt för en hållbar utveckling. Ett antal ramverk för hållbarhetsrapportering har i samband med detta vuxit fram. För statliga svenska företag finns det ett lagstadgat krav på att de ska rapportera enligt GRIs riktlinjer för hållbarhetsrapportering. För privata svenska företag finns ännu inte något sådant krav, utan de har större valfrihet gällande om och hur de ska hållbarhetsrapportera. Utmaningen för båda företagsgrupperna ligger i att försöka hitta en bra balans mellan jämförbarhet och väsentlighet i hållbarhetsrapporteringen.

Syfte: Rapporten syftar till att försöka urskilja i vilken riktning utvecklingen av hållbarhetsrapportering är på väg och på så sätt kunna göra en trendanalys, samt att jämföra hur utvecklingen ser ut mellan privata och statligt ägda företag.

Metod och teori: En innehållsanalys genomfördes av tio privata och tio statliga företags årsredovisningar från 2011, 2013 och 2015. Innehållet kodades utifrån företagets hållbarhetsinformation om miljömässiga och sociala aspekter. Vidare analyserades innehållet utifrån institutionell teori, legitimitetsteori och intressentteori.

Resultat och slutsatser: Studien visade att de statliga företagen presenterade mer hållbarhetsinformation i sina årsredovisningar än de privata inom alla tre kategorier: sociala aspekter, miljöaspekter och generell hållbarhetsinformation. Bland de statliga företagen syntes också en trend mot att avskaffa den separata hållbarhetsrapporten och integrera all information i årsredovisningen. Hos både privata och statliga företag låg fokus på miljömässiga aspekter hos majoriteten av företagen, men utvecklingen visade på ökat fokus på sociala aspekter.

Nyckelord: Hållbarhet, integrerad rapportering, hållbarhetsrapportering, Global Reporting Initiative, IIRC, the Integrated Reporting Framework, institutionell teori, legitimitetsteori, intressentteori.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Syfte och problemformulering.....	3
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Disposition.....	3
2. Teoretisk referensram.....	4
2.1 Hållbarhetsbegreppet	4
2.2 Ramverk och initiativ	4
2.2.1 FN Global Compact	4
2.2.2 Global Reporting Initiative	5
2.2.3 The Integrated Reporting Framework	6
2.3 Vetenskapliga teorier	7
2.3.1 Institutionell teori	7
2.3.2 Legitimitetsteori.....	8
2.3.3 Intressentteori	9
2.4 Tidigare forskning.....	10
2.4.1 Comparing public and private sustainability monitoring and reporting	11
2.4.2 The sustainability content of integrated reports – a survey of pioneers	12
2.5 Sammanfattning av den teoretiska referensramen.....	12
3. Metod.....	14
3.1 Forskningsmetod.....	14
3.2 Val av företag	14
3.3 Insamling av data	15
3.4 Innehållsanalys.....	15
3.5 Trendanalys och kodning av data	16
3.5.1 Hållbarhetsaspekter - kodningsmanual	16
3.5.2 Integrerad rapportering - kodningsmanual	18
3.6 Kritisk granskning av metoden.....	19
4. Empiri	20
4.1 Privatägda företag.....	20
4.1.1 Atlas Copco.....	21
4.1.2 Electrolux	22
4.1.3 Ericsson	22

4.1.4 H&M	23
4.1.5 Nordea Bank.....	23
4.1.6 SCA	24
4.1.7 Scania	24
4.1.8 Skanska.....	25
4.1.9 Volvo Cars.....	25
4.1.10 Volvo Group	26
4.2 Statligt hel- och delägda företag.....	27
4.2.1 Apoteket.....	28
4.2.2 Akademiska Hus	29
4.2.3 LKAB	29
4.2.4 PostNord	30
4.2.5 SAS.....	31
4.2.6 SJ.....	31
4.2.7 Svenska Spel	31
4.2.8 Systembolaget.....	32
4.2.9 Telia Sonera.....	33
4.2.10 Vattenfall.....	33
5. Analys	34
5.1 Jämförelse statliga och privata företag.....	34
5.1.1 Ramverk	34
5.1.2 Hållbarhetsinformationens mängd och fokus	34
5.1.3 Integrerad rapportering	35
5.2 Utvecklingen över tid	36
5.2.1 Självtändig hållbarhetsrapport.....	36
5.2.2 Hållbarhetsinformationens mängd och fokus	36
6. Slutsatser.....	38
6.1 Vilka skillnader finns mellan statliga och privata företags hållbarhetsredovisning?.....	38
6.2 Hur har trenden utvecklats över åren?.....	38
6.3 Bidrag	39
6.4 Förslag till vidare forskning	39
7. Referenslista.....	40
7.1 Årsredovisningar	43

1. Introduktion

I detta inledande kapitel presenteras en bakgrund till ämnet hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering och dess framväxt. Därefter följer en problemdiskussion som leder fram till de forskningsfrågor som kommer att undersökas i rapporten och det syfte som rapporten är tänkt att uppfylla.

1.1 Bakgrund

Kritiken mot de negativa miljömässiga och sociala effekter som multinationella företag bidrar till har ökat sedan 1990-talet. Stora multinationella företag har fått alltmer påtryckningar att rapportera de aktiviteter de utför för att förhindra kränkningar mot de mänskliga rättigheterna, miljöförureningar och andra externaliteter som uppstår som följd av internationell handel och produktion. Detta har resulterat i publiceringen av hållbarhetsrapporter som inkluderar miljömässiga och sociala aspekter som företagen arbetar med. Dessutom har vissa statliga organ vidareutvecklat detta genom att lagföra hållbarhetsrapportering, eller genom att visa starkt stöd för frivillig särredovisning (Kolk 2003, 280). Som en följd av detta har ett antal ramverk för hållbarhetsrapportering vuxit fram, däribland The Global Reporting Initiatives riktlinjer som har fått positionen som det dominerande intressentrapporteringsramverket.

I samband med hållbarhetsrapporteringstrenden har även ett annat begrepp, integrerad rapportering, vuxit fram. Dock är integrerad rapportering inget vedertaget begrepp, utan definitionerna kan skilja sig åt. Enligt Rowbottom och Locke (2016, 84) användes integrerad rapportering först som ett ramverkskoncept från och med år 2002 av företag som publicerade en kombination av finansiell- och hållbarhetsinformation, ofta i enlighet med GRIs riktlinjer. Företagen motiverades av önskan att inbädda hållbarhet mer centralt i organisationen och att undvika att ha separata hållbarhets- och årsrapporteringsprocesser (Rowbottom & Locke 2016, 84). PWC (2015, 5) menar att integrerad rapportering är ett sätt för företag att kommunicera sina prestationer utåt, men att det också är ett sätt att bättre kunna sammankoppla olika delar av företaget. Integrerad rapportering kan alltså dels vara ett sätt att hjälpa företag att uppnå en bättre dialog mellan investerare och andra intressenter och dels att bidra till bättre sammanlänkat internt beslutsfattande. The International Integrated Reporting Council, IIRC, gav år 2013 ut ett ramverk för integrerad rapportering som betecknas <IR>. I inledningen till detta ramverk beskrivs det att det huvudsakliga syftet med integrerad rapportering är att förklara för de som tillhandahåller finansiellt kapital hur en organisation skapar värde över tid. En integrerad rapport ska rikta sig till alla intressenter som har ett intresse av en organisations förmåga att skapa värde (IIRC, 2013).

I Sverige beslutades det i november 2007 att de statligt ägda bolagen ska rapportera enligt de internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning som ges ut av GRI. För privatägda svenska företag finns inga liknande bestämmelser för hållbarhetsrapportering. I Årsredovisningslagen anges det endast i 6 kap. § 1 att förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om icke-finansiell information som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning eller resultat och som är relevanta för den aktuella verksamheten (SFS 1995:1554). För de statliga företagen i Sverige finns det alltså bestämda riktlinjer för hur de ska rapportera. Dock ska innehållet i hållbarhetsredovisningen grunda sig i kommunikation med organisationens intressenter för att göra en analys av vilka områden som de finner viktigast att rapportera om (GRI 2013, 7). Därmed har även statliga företag utrymme för att utforma sin hållbarhetsrapportering på ett sätt som är anpassat efter deras huvudintressenter.

1.2 Problemdiskussion

Hållbarhetsrapportering har ökat kraftigt över de senaste två decennierna och har blivit en standardpraxis för många stora företag. Van der Esch & Steurer (2014, 2) menar att en koherens mellan statliga och privata företags hållbarhetsrapportering är viktig av flera anledningar. För det första behöver den privata sektorn på grund av dess storlek och inflytande vara engagerad för att uppnå samhällsliga hållbarhetsmål. Delade koncept och indikatorer kan underlätta för företag att identifiera sina bidrag till att uppnå dessa allmänna mål. För det andra kan diversiteten i rapporteringssystem som används av offentlig och privat sektor försvåra antagandet av gemensamma målsättningar. För det tredje kan företags hållbarhetsrapportering ge insikt åt regeringen om den ekonomiska sektorns påverkan och prestationer, och därmed bidra till den information som olika policys baseras på (Van der Esch & Steurer 2014, 2).

Då olika intressentgrupper har börjat efterfråga ökad transparens genom en mer omfattande hållbarhetsrapportering från organisationer har följden blivit att rapporteringen har blivit lång och komplex på grund av den ökade mängd frågor som tas med (De Villiers *et al.* 2014). Vidare beskriver De Villiers *et al.* (2014) hur utvecklingen har gått från att inkludera hållbarhetsinformation i de årliga finansiella rapporterna, till att mer och mer börja redovisa det i en separat hållbarhetsrapport. Dock har det mer nyligen, möjligen som ett svar på den ökade komplexiteten och längden hos fristående rapporter, skett en rörelse mot att återföre social och miljömässig information tillsammans med den finansiella i en gemensam rapport. En utmaning för både privata och statliga företag gällande hållbarhetsrapportering är att balansera jämförbarhet och väsentlighet. Vissa indikatorer kanske inte är relevanta för ett företag, och att välja att inte rapportera om dem bidrar till en mer koncis rapportering samtidigt som det minskar jämförbarheten mellan företag (Van der Esch & Steurer 2014, 3).

IIRC menar att en utveckling av rapporteringssystemet genom att integrera företags hållbarhetsrapportering med rapportering av övriga verksamhetsaktiviteter kan underlätta kommunikationen till externa parter och samtidigt undvika komplexiteten och bristfälligheten hos de nuvarande rapporteringskraven (IIRC). Integrerad rapportering är ett väl omtalat ämne i dagsläget, men Rowbottom & Locke (2016, 84) menar dock att det fortfarande är ett instabilt koncept. Det existerar inte några globalt accepterade standarder eller praxis avseende vad en integrerad rapport ska innehålla, och hur den ska konstrueras för att möta behovet hos dess användare. Inte heller råder det klarhet om exakt vilka användarna av integrerade rapporter är (GRI 2013, 7).

Problematiken med hållbarhetsrapportering ligger alltså i att det finns olika sätt att utforma den och det är svårt att avgöra vilken utformning som är optimal. Privata svenska företag har i dagsläget inte samma krav på hållbarhetsrapportering som statliga företag. Då en harmonisering av hållbarhetsrapporteringen mellan företagsgrupperna enligt Van der Esch & Steurer (2014, 2) skulle leda till flera fördelar, finns det ett intresse i att undersöka vilka skillnader som faktiskt går att identifiera mellan deras sätt att hållbarhetsrapportera. Trots detta har det inte ännu forskats särskilt mycket om koherensen mellan privata och statliga rapporteringssystem (Van der Esch & Steurer 2014, 2). Genom att studera årsredovisningar från tidigare år skulle det kunna vara möjligt att urskilja hur utvecklingen av hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering har sett ut hos statliga och privata företag och därmed analysera hur den skulle kunna komma att se ut fortsättningsvis, vilket leder fram till rapportens syfte.

1.3 Syfte och problemformulering

Syftet med denna rapport är att genom en studie av utvalda statligt- och privatägda företags årsredovisningar ta reda på hur de väljer att utforma sin hållbarhetsrapportering. Rapporten syftar till att försöka urskilja i vilken riktning utvecklingen av hållbarhetsrapportering är på väg och på så sätt kunna göra en trendanalys, samt att jämföra hur utvecklingen ser ut mellan privata och statligt ägda företag.

Syftet kan sammanfattas i följande forskningsfrågor som rapporten kommer att utgå från:

Vilka skillnader finns mellan statliga och privata företags hållbarhetsredovisning? Hur har trenden utvecklats över åren? Vad kan det bero på?

1.4 Avgränsningar

I denna rapport har studien av integrerad rapportering i företags årsredovisningar avgränsats till att omfatta tio av de största privata börsnoterade företagen samt tio av de största statligt hel- och delägda företagen. Företag av mindre storlek, samt utländska företag har alltså inte inkluderats i denna studie.

En avgränsning har även gjorts för årtalen som kommer att studeras, då endast valda företags årsredovisningar för åren 2011, 2013 och 2015 kommer att diskuteras i denna rapport.

De ramverk och principer för hållbarhetsrapportering som presenteras i denna rapport, UN Global Compact, GRI och <IR>, är endast ett urval av de som existerar. Ett antal ytterligare ramverk existerar alltså, vilka inte omfattas av denna studie då de inte tas upp i de årsredovisningar som har studerats.

Då studiens omfång är av mindre karaktär kan inte resultatet generaliseras, utan målet är istället att lämna ett bidrag till diskussionen om hur trenden för hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering ser ut, samt att uppmuntra till fortsatt forskning inom området.

1.5 Disposition

Rapporten inleds med en bakgrund till ämnet hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering, som leder vidare till en problemdiskussion och problemformulering. Därefter presenteras de rapporteringsramverk för hållbarhet som är relevanta för rapportens studie, samt de teorier som rapporten utgår ifrån. Vidare presenteras det tillvägagångssätt som kommer att användas för att genomföra studien, vilket följs av det empiriska materialet. Slutligen diskuteras empirin i ett analyskapitel, som sedan mynnar ut i en slutsats och förslag till vidare forskning.

2. Teoretisk referensram

I det här kapitlet presenteras först en redogörelse för hållbarhetsbegreppet, följt av ett avsnitt med de ramverk och initiativ för hållbarhetsrapportering som anses relevanta för rapporten. I det tredje avsnittet beskrivs de teorier som ligger till grund för rapporten. Kapitlet avslutas med ett avsnitt som tar upp tidigare relevant forskning.

2.1 Hållbarhetsbegreppet

Hållbar utveckling är ett omdiskuterat begrepp, men vad det faktiskt innefattar kan vara svårare att definiera. En vanligt förekommande definition är från Bruntlandkommissionens rapport "Vår gemensamma framtid" som publicerades 1987, där hållbar utveckling beskrivs som "utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov" (KTH 2015; FN 2012). Hållbar utveckling handlar alltså om att vara resurseffektiv och att ha ett långsiktigt tänk vid förvaltning av resurser (Regeringskansliet 2004).

Hållbarhetsbegreppet rymmer vanligtvis tre dimensioner: ekonomisk, social och ekologisk. Den ekologiska dimensionen innefattar allt som har med jordens ekosystem att göra och handlar om att produktionen av varor och tjänster ska ske på ett sådant sätt att naturen hinner återskapa de resurser som förbrukas. Inom ekologisk hållbarhet inkluderas alla miljömässiga aspekter, som exempelvis klimatpåverkan och föroreningar på land, i vattnet och i luften (KTH 2015). Social hållbarhet kan vara svårare att definiera (Folkhälsomyndigheten 2014), men det kan innebära att tillgodose alla människors möjlighet till att uppfylla sina fysiska och psykologiska behov på en global nivå (KTH 2015). Det kan exempelvis handla om att arbeta för mänskliga rättigheter, jämställdhet eller människors hälsa. För ekonomisk hållbarhet finns två skilda definitioner. En definition är ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten. I den andra definitionen beskrivs ekonomisk hållbarhet som ekonomisk tillväxt, alltså att det ekonomiska kapitalet ökar (Ibid.).

Det brukar talas om att företag har ett ansvar över hur de påverkar samhället det är verksamt inom och att arbeta i enlighet med hållbarhetsdimensionerna, vilket brukar benämnas Corporate Social Responsibility, CSR, (Svenskt Näringsliv; SNS 2015). De tre hållbarhetsdimensionerna sammanfattas ofta som *the Triple Bottom Line*, TBL, ett uttryck som myntades av John Elkington på 1990-talet (Elkington 2004). TBL är baserat på intressentteorin och används som ett verktyg för att mäta ett företags prestationer på alla tre dimensioner (Hubbard 2009, 180).

2.2 Ramverk och initiativ

2.2.1 FN Global Compact

Global Compact är världens största initiativ för företags hållbarhetsarbete och har som mål att få företags strategier och verksamheter att gå i linje med globala principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption (UN 2016). Global Compact har sitt ursprung i att FNs förre generalsekreterare Kofi Annan år 1999 lanserade ett initiativ med syfte att få näringslivet att

engagera sig i FN:s frågor och ta globalt ansvar. Initiativet innebar nio principer, som utökades till tio vid ett toppmöte som hölls i New York år 2004. Företag kan frivilligt följa dessa principer för att påskynda en global förbättring inom de områden som principerna tar upp. Tanken är också att utifrån de tio principerna skapa ett nätverk mellan företag på olika nivåer och berörda aktörer (FN 2007).

Global Compacts tio principer består av:

Mänskliga rättigheter

Princip 1: Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagens inflytande.

Princip 2: Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter.

Arbetsrätt

Princip 3: Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar.

Princip 4: Eliminera alla former av tvångsarbete.

Princip 5: Avskaffa barnarbete.

Princip 6: Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter.

Miljö

Princip 7: Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker.

Princip 8: Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande.

Princip 9: Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik.

Korruption

Princip 10: Motarbeta alla former av korruption, inklusive utpressning och bestickning.

Företag som går med förbinder sig att inkorporera de tio principerna i sin företagsstrategi, arbeta för att de ska bli en del av företagskulturen, åta sig att offentligt tala för Global Compact, samt i sin årsrapport redogöra för hur företagets arbete på området bedrivs (Ibid.).

År 2007 var ca 4000 företag i över 100 länder anslutna till Global Compact, varav runt 50 stycken av dessa var svenska företag (Ibid.). I april år 2016 hade det ökat till 6070 anslutna företag, inklusive 123 svenska företag (UN 2016).

2.2.2 Global Reporting Initiative

Global Reporting Initiative, GRI, är en internationell oberoende organisation som hjälper företag med att kommunicera ut deras påverkan på miljö och mänskliga rättigheter. Det startades 1997 i Boston, USA som en amerikansk icke-vinstdrivande organisation av organisationerna *The coalition for environmentally responsible economies*, CERES, och Telleus Institutut tillsammans med *United Nations environment programme*, UNEP. Huvudsyftet var då att se till att företag skulle följa CERES för ansvarstagande i miljöfrågor och i uppträdande. Främst skulle dessa finnas till för organisationernas investerare. Flera ramverk har publicerats av GRI och det senaste är G4 som presenterades maj 2013, vilket fungerar som riktlinjer för hållbarhetsrapportering. Syftet är att hjälpa företagen att vara transparenta med företagets hållbarhetsmål, resultat och påverkan. GRI har en multiintressentperspektiv, vilket innebär att informationen ska rikta sig till fler intressenter utöver de som tillhandahåller finansiellt kapital. GRIs ramverk används idag av tusentals företag i över 90 länder (Global Reporting 2016).

GRI stödjer integrerad rapportering där både finansiell och icke finansiell information presenteras och anser att det är en nödvändig innovation av företags rapportering (Global Reporting 2016). Även om GRIs fokus ligger på hållbarhetsredovisningen anses det att integrerad rapportering som förklarar materiell hållbarhet tillsammans med finansiell information ger ett bredare perspektiv. Ett stort antal av de organisationer som använder GRIs ramverk experimenterar nu med integrerad rapportering (Ibid.).

I Sverige ska alla de statliga företagen följa ramverket IFRS gällande redovisningen av den finansiella informationen och GRI i redovisningen av icke-finansiell information enligt Regeringskansliet (2012). Det var under 2007 som regeringen beslutade att alla statliga bolag enligt lag ska följa riktlinjer från GRI med start räkenskapsåret 2008 (Borglund, Frostenson & Windell 2010).

2.2.3 The Integrated Reporting Framework

Busco *et al.* (2013) menar att integrerad rapportering är rapportering om hur ett företag lyckats skapa värde på kort-, medel- och lång sikt genom samspel mellan sin strategi, styrning och resultat ihop med den yttre miljön de verkar i. Den integrerade rapporteringen syftar till att bättre tillfredsställa företags intressenters informationsbehov. Främst så menar Busco *et al.* (2013) att integrerad rapportering tar fram resultat på hur ett företag lyckats bearbeta sina olika kapital. Detta ligger till grund för företags intressenters beslutsfattande och handlingar där fokus ligger på hållbart värdeskapande för intressenter (Busco *et al.* 2013, 9).

Enligt Busco *et al.* (2013) finns det en ökad efterfrågan av integrerad rapportering på grund av att intressenter vill få en djupare förståelse och lättare kunna analysera företaget utifrån olika intressen och perspektiv. Den integrerade rapporten erbjuder möjlighet för ett företag att kombinera hållbarhet och resultatökningar i ett dokument. Detta skapar då insyn för intressenter att se både de interna och externa faktorer som påverkar (Sabina Ratti, Eni se Busco *et al.* 2013).

The Integrated Reporting Framework, <IR>, är ett ramverk för integrerad rapportering. Det utformas av IIRC som skapades år 2010 och är ett globalt samarbete mellan regelsättare, investerare, företag, standardsättare, revisorer och icke-statliga organisationer (Busco *et al.* 2013, 8-9). IIRC:s syfte är att erbjuda guidning och dialog i företags rapportering för att hjälpa företagen i beslutsfattande och agerande. IIRC egna vision består av att skapa finansiell stabilitet och hållbar utveckling. <IR>ramverket togs fram 2013 och skall leda till att företagen skall få hjälp med att utforma en integrerad rapport (IIRC 2014, 2).

IIRC (2013, 4) beskriver huvudsyftet med integrerad rapportering som att ge insikt om de resurser och relationer som används och påverkas av en organisation. Dessa benämns gemensamt som "the capitals" och utgörs av finansiellt-, tillverkat-, intellektuellt-, human-, natur- och socialt kapital (IIRC 2013, 11). En integrerad rapport förklarar hur organisationen interagerar med den externa omgivningen och kapitalen för att skapa värde över kort, medel och lång sikt (IIRC 2013, 4). Rapporten riktar sig främst till huvudintressenterna, vilka består av de som tillhandahåller finansiellt kapital (IIRC 2015, 11).

I ramverket identifieras åtta skillnader mellan integrerad och traditionell rapportering. Skillnaderna är följande:

1. **Tänk:** Eftersom traditionell rapportering sker isolerat uppmuntrar det till isolerat tänk. Integrerad rapportering å andra sidan, speglar och stödjer integrerat tänk – vilket innebär att

hantera och styra värdeskapandeprocessens fulla komplexitet och hur det bidrar till framgång över tid. Integrerad rapportering visar till vilken grad integrerat tänk finns i organisationen.

2. **Stewardship:** En integrerad rapport visar upp organisationens förvaltning av inte bara finansiellt kapital, utan också av de andra kapitalen (tillverkat, humant, intellektuellt, natur och socialt), deras ömsesidiga beroenden och hur de bidrar till framgång.
3. **Fokus:** En standardversion av en årsredovisning fokuserar till stor del på dåtida finansiella prestationer och finansiella risker. Andra rapporter kan täcka andra resurser och relationer, men de presenteras sällan på ett sammanlänkat sätt, eller kopplat till organisationens strategiska mål och dess förmåga att skapa och upprätthålla värde i framtiden.
4. **Tidsram:** Som ett svar på den finansiella krisen har mycket fokus legat på kort sikt. Integrerad rapportering tar även hänsyn till medel- och lång sikt.
5. **Tillit:** Finansiell rapportering fokuserar främst på en snäv serie av obligatorisk information. Genom att lägga vikt vid transparens, till exempel genom att täcka en större bredd av frågor och informera om både negativa och positiva aspekter, hjälper integrerad rapportering till att bygga upp tillit.
6. **Anpassning:** Integrerad rapportering har en principbaserad approach som driver större fokus på faktorer som är väsentliga för särskilda sektorer och organisationer. Det tillåter en organisation att ge ut information om sin unika situation på ett tydligt och förståeligt sätt
7. **Koncis:** Långa och komplexa rapporter är ofta svåra att ta sig igenom för många läsare. Ett huvudmål för integrerad rapportering är att styra upp rapporten så att den på ett koncist sätt täcker den mest väsentliga informationen.
8. **Teknologisk:** Många företagsrapporter presenteras fortfarande som att de är helt och hållet pappersbaserade. Integrerad rapportering drar fördel av ny teknologi för att sammanlänka information inom den huvudsakliga rapporten och för att underlätta tillgång till vidare information online.

2.3 Vetenskapliga teorier

2.3.1 Institutionell teori

Den institutionella teorin kan användas som en förklaringsfaktor till vad som gör organisationer så lika varandra. Konceptet som bäst fångar processen av homogenisering är isomorfism, vilket kan förklaras som en process som tvingar en enhet i en population att likna andra enheter som står inför samma uppsättning miljömässiga omständigheter.

DiMaggio och Powell (1983) beskriver tre mekanismer genom vilka institutionell isomorfisk förändring uppstår. De är inte alltid åtskilda i praktiken, men de tenderar att härstamma från olika omständigheter och kan leda till olika utfall. De tre mekanismerna är följande (DiMaggio och Powell 1983, 150-152):

- *Tvingande isomorfism* uppstår som ett resultat av både formella och informella påtryckningar på organisationer från andra organisationer av vilka de är beroende, samt av kulturella förväntningar i samhället inom vilket organisationen är verksam. Under vissa omständigheter är organisatoriska förändringar ett direkt svar på statliga regleringar.
- *Härmande isomorfism* uppkommer som ett svar på osäkerhet. När organisatoriska teknologier är svåra att förstå, när mål är tvetydiga, eller när omgivningen skapar en symbolisk osäkerhet, tenderar organisationer att forma sig efter andra organisationer som upplevs vara mer legitima eller framgångsrika.
- *Normativ isomorfism* som associeras med professionalism. Professioner är föremål för samma tvingande och härmande påtryckningar som organisationer. Dessutom, medan olika typer av professionella inom en organisation kan skilja sig från varandra, uttrycker de stor likhet till deras professionella motsvarigheter i andra organisationer. Två aspekter av professionalism är viktiga källor till isomorfism. En är utbildning, då universitet och professionella utbildningsinstitutioner är viktiga center för utvecklingen av organisatoriska normer bland ledningen och deras personal. Den andra är utvecklingen av professionella nätverk som sträcker sig över organisationer som bidrar till att definiera normativa regler om organisatoriskt och professionellt beteende.

Institutionell teori innebär alltså att organisationer införlivar element som anses legitima av externa aktörer snarare än på grund av dess effektivitet. Genom att införliva legitimerade formella strukturer ökar engagemanget hos interna deltagare och externa parter. På så sätt kan en organisation förbättra sin status och förbli framgångsrik enligt samhällets definition (Meyer & Rowan 1977, 349).

2.3.2 Legitimitetsteori

Legitimitetsteorin anses vara en systemorienterad teori, vilket innebär att teorins perspektiv utgår ifrån att en enhet antas vara influerad av, och ha inflytande över, samhället det är verksam i. Vilken information som företaget väljer att redovisa kan alltså ha inflytande på externa parter i samhället, samtidigt som de externa parterna kan ha inflytande över vilken information som företaget väljer att redovisa (Deegan 2002, 292).

Vidare beskriver Deegan (2002, 282) legitimitetsteorin som ett teoretiskt perspektiv som kan användas för att förklara varför en företagsledning kan välja att redovisa information om deras sociala eller miljömässiga prestationer. Lindblom (1994, 2) beskriver legitimitet som ett tillstånd eller status som uppstår när en enhets värderingssystem sammanfaller med ett större socialt system, av vilket enheten är en del, värderingssystem. Konsekvent med synen att organisationer är del av ett bredare socialt system, menar legitimitetsteorin att organisationer inte anses ha någon medfödd rätt till resurser, eller ens till att existera, och att organisationer endast existerar till den grad som samhället anser att de är legitima. Dock ska legitimitet inte ses som något statiskt, utan kan istället ses som en resurs som organisationer har möjlighet att påverka och manipulera (Deegan 2002, 293).

I Deegans artikel (2002, 297) refereras det till Lindblom (1994) som identifierar fyra strategier som en organisation kan använda sig av för att uppnå eller behålla legitimitet. Organisationen kan försöka att:

- Utbilda och informera sin relevanta publik om faktiska förändringar i organisationens prestationer och aktiviteter;
- förändra sin relevanta publiks uppfattning utan att ändra på sitt faktiska beteende;
- manipulera uppfattningen genom att avleda uppmärksamheten från huvudfrågan till andra relaterade frågor; eller
- förändra externa förväntningar på sin prestation.

Lindblom (1994) menar att offentlig redovisning av information i exempelvis årsrapporter kan vara ett sätt för en organisation att implementera alla fyra strategier.

Inom ramen för legitimitetsteorin argumenterar Mathews (1993, 26) för ett så kallat socialt kontrakt som kan tänkas finnas mellan ett företag och övriga individer i samhället. När samhället anser att en organisation inte är verksamt på ett sätt som är legitimt ur samhällets perspektiv kan samhället visa detta genom exempelvis minskad konsumtion, eliminering av arbetskraft eller finansiellt kapital till företaget, eller lobbygrupper som driver på staten för ökad skatt, avgifter eller lagar för att förhindra de handlingar som inte sammanfaller med samhällets förväntningar. Dock kan ledningen i olika företag ha olika syn på vad det sociala kontraktet innebär. Gray *et al.* (1996) föreslår att juridiska regler ger de uttryckliga villkoren för kontraktet, medan andra icke-lagförda samhälleliga förväntningar införlivar de underförstådda villkoren i kontraktet. Dessutom anses legitimitet vara en generaliserad status snarare än specifik till särskilda händelser. En organisation utvärderas baserat på vad externa parter har för uppfattningar och antaganden gällande hur deras egna värderingar sammanfaller med organisationens värderingar. Detta antyder att en organisation kan avvika från förväntningar och fortfarande behålla sin legitimitet så länge den relevanta publiken inte är medveten om avvikandet (Mobus 2005, 496).

Att en organisation frivilligt lämnar upplysningar om sina hållbarhetsprestationer, främst i årsrapporter, är en kommunikationsmekanism genom vilken organisationer försöker tillfredsställa externa påtryckningar för att anpassa sig till socialt accepterade normer. Det vill säga att ett företag kan få ökad legitimitet genom att välja att redovisa information om miljömässiga och sociala prestationer till externa parter (Mobus 2005, 495). Enligt Mobus (2005, 510) kan frivillig hållbarhetsredovisning vara ett exempel på att företagsaktörer dels engagerar sig i processen att influera den kulturella och institutionella definitionen av miljömässig prestation och dels som en proaktiv taktik erhålla och upprätthålla legitimitet genom att visa upp att organisationens prestationer överensstämmer med samma definition.

Legitimitet är en central del i institutionell teori (DiMaggio och Powell, 1983), vilken har beskrivits i avsnitt 3.1. Detta på grund av att det enligt båda teorier finns en viss förväntan att organisationer ska röra sig mot att stämma överens med andra etablerade organisationer. Att misslyckas med processen för att överensstamma med andra organisationer kan ha direkta effekter på organisationens överlevnad (DiMaggio och Powell 1983, 149).

2.3.3 Intressentteori

Uttrycket intressent används ofta i strategic management-teorier, där begreppet ”stakeholder” myntades för första gången från managementlitteraturen från Stanford Research institute, SRI 1963. Det viktigaste ledningen i ett företag kan göra är vara mottaglig och lyssna på intressenter och få stöd av dem, annars kommer organisationen inte kunna klara sig på lång sikt eller ha möjlighet att kunna sätta upp mål för framtiden (Freeman 2010, 31-32). Även andra har gett samma förklaring om intressentbegreppet. Rhenman (1968) argumenterade för att ett flertal samhällsgrupper, de anställda, ägare, kunder, leverantörer och kreditgivare, kunde anses vara intressenter i en

organisation (Rhenman 1968 se Freeman 2010). Freeman (2010) menar förslagsvis att man skall se företaget som ett paraply och för att bli framgångsrikt så måste de integrera med de som kan påverka dem och för att bli effektiv på lång sikt påverka de man kan påverka (Freeman *et al.* 2010, 46).

Enligt Freeman *et al.* (2010) kan dessa intressenter delas upp i två kategorier, primära och sekundära intressenter (Freeman *et al.* 2010, 24). De primära intressenterna är de som är inkluderade i den inre cirkeln närmast företaget. De delas in i samhälle, finansiärer, leverantörer, anställda och kunder. De sekundära hittar man i den yttre cirkeln: regering, media, speciella intressegrupper, kundgrupper och konkurrenter. (Freeman *et al.* 2010, 24) De olika intressenternas efterfrågan på företag kan skilja sig åt men kan enligt Freeman (2010) exempelvis vara intressenter som satsat kapital i företaget och som hoppas få avkastning på dessa, eller anställda som får löneförmåner i form av löneökning och jobbsäkerhet. Alla de intressenter som satsat pengar, lånat ut pengar, gett kredit eller arbetar för företaget är intresserade av hur det går för företaget och det ligger alltså i deras intresse hur utvecklingen fortsätter (Freeman *et al.* 2010, 7).

Det som intressenterna efterfrågar kallar Freeman ”internal change”, vilket innebär att företaget hela tiden måste vara uppmärksam på förändringar i efterfrågan från de grupper som de interagerar med i vardagen såsom kunder, anställda, aktieägare och leverantörer. Freeman skriver också om ”external change”, vilket är intressentgrupper som skapar osäkerhet för företaget, och består av regeringen, konkurrenter, media med flera. För att hålla reda på vilka alla dessa är och veta vilka faktorer som kan påverka företaget menar Freeman (2010) att man skall skapa sig en översikt över företaget. Detta för att få en bättre överblick vilka alla dessa intressenter är (Freeman *et al.* 2010, 8-25). För att kunna möta de olika intressentgruppernas efterfrågan menar Freeman (2010) att det är viktigt att man integrerar med varje intressent för att skapa en relation och för att kunna skapa en strategi. Denna strategi skall då formuleras specifikt till varje intressentgrupp (Freeman *et al.* 2010, 26).

Det finns olika uppfattningar om vad intressentteorin egentligen innebär. Freeman *et al.* (2010) menar att teorin innebär hur ett företag kan fungera på bästa sätt. ”*Stakeholder theory is about value creation and trade and how to manage a business effectively*” (Freeman *et al.* 2010, 9).

Enligt Friedman (1962) så är det viktigaste för ett företag att använda sina resurser för att öka sin vinst (Friedman 1962, 133). För att maximera kapitalet så måste företaget erbjuda produkter som kunderna vill ha, de måste skapa goda relationer med leverantörer för att kunna skapa sig övertag som kan vara att ha de nyaste produkterna. De måste inspirera sina anställda för att nå sitt mål och hela tiden utvecklas framåt och ge tillbaka till samhället (Freeman *et al.* 2010, 11).

Både Freeman (2010) och Friedman (1962) anser att intressentteorin inte handlar om socialt ansvarstagande, medan andra tycker att corporate social responsibility, CSR, är viktigt. ”*In the long run the more successful corporations will be those that can achieve both social responsiveness and good economic performance*” (Ackerman 1973 s.89). Ett annat exempel är en studie gjord av Waddock and Graves (1997) om relationen mellan finansiell och socialt resultat. Där menar de på att de finns ett positivt samband mellan de två. Resultatet visar på att när ett företag visar på dåligt resultat i miljöutsläpp och dåliga arbetsförhållanden då har detta också stor påverkan på finansiell prestation (Waddock & Graves 1997 s.315).

Freeman *et al.* (2010) skriver att det finns skillnader mellan vad som verkligen anses vara intressentteori, men att de olika uppfattningarna är kompatibla med varandra eftersom det enda sättet för ett företag att maximera sitt värde är att tillfredsställa behoven hos sina intressenter (Freeman *et al.* 2010, 12)

2.4 Tidigare forskning

2.4.1 Comparing public and private sustainability monitoring and reporting

Denna undersökning är utförd av PBL Netherlands Environmental Assessment Agency och jämför hur den statliga hållbarhetsrapporteringen ser ut jämfört med den privata sektorn. Rapporten har skapats genom litteratursökning och intervjuer med tio personer som verkar inom rapportering och hållbarhetsfrågor i privat och statlig sektor. Främst vill Van der Esch & Steurer (2014) svara på följande: Hur ser riktningen ut för statliga och privata företags rapportering? I vilka områden i hållbarhetsrapporteringen finns det likheter och skillnader mellan privat och offentlig sektor? Vilka potentiella fördelar finns det med en mer likartad inriktning av privat och statlig rapportering? (Van der Esch & Steurer 2014, 6)

Anledningen till undersökningen är att det idag inte finns särskilt mycket forskning om samarbete mellan privata och statliga organisationer vid hållbarhetsrapportering (Van der Esch & Steurer 2014, 5). Det finns en debatt idag om hur den privata och statliga rapporteringen kan bli mera lik och sammanhållen (Van der Esch & Steurer 2014, 2).

I undersökningen har de kommit fram till följande:

- *Trend:* Man vill skapa en ökad harmonisering bland rapporteringen bland privata och statliga bolag för att öka effektiviteten och jämförbarheten. Detta nås via att det sker ett närmare samarbete mellan organisationer från den privata och den statliga sektorn (Van der Esche & Steurer 2014, 30). Flera initiativ har försökt harmonisera hållbarhetsrapporteringen, bland annat The UN Statistics Commission som infört System of Environmental-Economic Accounts, SEEA, ett ramverk som sammanlänkar ekonomisk och miljömässig data. Ett annat exempel är GRIs riktlinjer som används av ett stort antal företag och som därmed indikerar en standardisering i rapporteringen. UN Global Compacts tio principer är ett försök till att få företagsmål att bättre överensstämja med samhällliga mål (Van de Esches & Steurer 2014, 2-3).
- *Fördelar:* Genom att privata och statliga bolag samverkar så kommer de privata bolagen sätta sina mål utefter offentliga mål vilket kommer att ge dem större trovärdighet (Van der Esche & Steurer 2014, 2). Bättre sammanlänkade privata och offentliga system kan även skapa mer klarhet i vad hållbar utveckling består av. Vid samarbete så bygger man system och skapar mål på gemensam förståelse (Van der Esches & Steurer 2014, 30).
- *Nackdelar:* En standard passar inte alla. Organisationer verkar i olika sektorer, finns i olika storlekar och har olika strukturer (Van der Esches & Steurer 2014, 24). Vidare är det svårt att uppnå en bra balans mellan jämförbarhet och väsentlighet. Att harmonisera data ökar jämförbarheten mellan företag och länder, men alla indikatorer är inte relevanta för alla företag och att rapportera om dem kan öka längden och komplexiteten i rapporten (Van de Esches & Steurer 2014, 30).

2.4.2 The sustainability content of integrated reports – a survey of pioneers

GRI har genomfört en undersökning av de företag som tidigt testat på GRIs ramverk, med syfte att se hur utvecklingen av integrerad rapportering ser ut globalt. I studien har 756 rapporter som publicerats mellan åren 2010 och 2012 analyserats och 52 företag som använt sig av integrerad rapportering under samma period intervjuats (Global reporting 2013, 5). Syftet med studien är att undersöka de olika sätt på vilka organisationer experimenterar med konceptet integrerad rapportering (Global reporting 2013, 7).

Resultatet de kom fram till visade på att privata företag var den vanligaste företagsgenre (73-77%) som använde självutnämnd integrerad rapportering. Den vanligaste företagsformen var stora företag (70-77%), följt av medelstora (14-23%). Europa var den världsdel där självutnämnd integrerad rapportering var vanligast, följt av Afrika. En gemensam nämnare för de flesta länder där integrerad rapportering var vanligast, bland annat Sydafrika, Nederländerna och Brasilien, är att det fanns någon form av initiativ från staten eller börsmarknaden som uppmuntrade hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering (Global reporting 2013, 11-13).

Vidare tittade de på vilken rapportform som var vanligast. Där visade resultatet på att strukturen ”one cover”, utgjorde mellan 61-48% av rapporterna. Trenden visar en nedgång där 61% var under 2010 och 48% år 2012. ”One cover” innebär att en hållbarhetsrapport skapats längs med eller ihop med en finansiell rapport men ses som en enskild rapport. Näst vanligast var ”embedded” (19-31%) där trenden pekar uppåt. Denna form innebär att det finns ett klart samband mellan den finansiella- och hållbarhetsrapporteringen. Sist kom ”sustainability” med 20-21% som är en rapport med två olika inriktningar, finansiell och hållbarhet, men som inte har någon klar koppling (Global reporting 2013, 15-17).

Några av anledningarna till varför företag använder GRI är att man vill ge sina intressenter hela sanningen och att det är naturligt för företag att rapportera om hållbarhet. Alla företag i studien har fått positiv respons på det integrerade rapporteringsformatet från sina olika intressenter. Fördelarna för läsaren är att all relevant och väsentlig information är tillgänglig i en rapport, och läsaren behöver inte växla mellan en finansiell årsrapport och en hållbarhetsrapport. Dessutom har en integrerad rapport ett mer berättande format som gör den lättare att läsa än en traditionell årsredovisning (Global reporting 2013, 28-30).

2.5 Sammanfattning av den teoretiska referensramen

Många initiativ har tagits för att få företag att arbeta med hållbar utveckling och ta sitt samhällsansvar. De tio principerna i FN Global Compact är det största av dessa initiativ. I samband med att företag mer aktivt har börjat arbeta med hållbarhet har ramverk för hur detta arbete ska rapporteras skapats, där GRIs riktlinjer har kommit att bli ett av de mest använda. GRI har även tillsammans med ett antal andra aktörer skapat ett ramverk för integrerad rapportering, med syftet att få företag att bättre integrera rapporteringen av sitt finansiella kapital och övriga kapital i verksamheten för att visa hur de tillsammans skapar värde åt intressenter.

Den tidigare forskningen som presenteras visar på olika trender i hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering. Bland annat framgår det att statliga och privata företags rapportering skulle kunna överensstämma bättre än den gör idag, dels för att öka jämförbarheten men också för att organisationerna ska arbeta mot samma mål. Vidare visar GRIs studie en trend bland företags integrerade rapporter, där det blir allt vanligare att rapportera hållbarhetsinformationen tillsammans med den finansiella, för att visa sambandet mellan dem.

Att organisationers rapportering utvecklas i en särskild riktning, exempelvis till att bli mer likartad kan bero på ett antal faktorer. I denna rapport kommer de tre vetenskapliga teorierna i avsnitt 2.3 att fungera som ett underlag vid analysen av studiens resultat då alla tre teorier kan användas för att beskriva varför organisationer agerar på ett visst sätt. Då denna rapport handlar om utvecklingen av hållbarhets- och integrerad rapportering hos privata och statliga företag kommer teorierna att användas för att analysera varför utvecklingen ser ut som den gör. I korta drag kan teorierna, och hur de kan vara till hjälp i denna rapport, beskrivas enligt följande:

- *Institutionell teori* innebär att organisationer som är verksamma i samma omgivning liknar varandra på grund av olika faktorer i samhället. Alltså skulle en förklaring till varför företag väljer att utforma sin hållbarhetsredovisning på ett särskilt sätt kunna ha sin förklaring i dels statliga regleringar, dels i att företagen på grund av osäkerhet väljer att rapportera på samma sätt som andra företag, och dels att då företag är verksamma i samma omgivning med samma förutsättningar är det möjligt att de kommer fram till samma slutsatser.
- *Legitimitetsteorin* grundar sig i att organisationer utför särskilda handlingar för att uppnå legitimitet och därmed bli accepterat av samhället. Enligt denna teori skulle företags val av utformning av hållbarhetsrapportering bero på att de väljer att rapportera på det sätt som upplevs som mest legitimt av externa parter.
- *Intressentteorin* utgår ifrån att företag kan maximera sitt värde genom att skapa en god relation med sina intressenter och uppfylla deras behov. Hur företag hållbarhetsrapporterar kan alltså enligt denna teori bero på att de vill möta sina intressenters krav för att på så sätt få en förbättrad relation till intressenter och därmed kunna öka företagets lönsamhet.

3. Metod

Metodkapitlet redogör för det tillvägagångssätt som har använts i studien för att undersöka forskningsfrågorna. Avsnitten behandlar den kodningsmanual som har använts i innehållsanalysen samt presenterar de företag som ingår i studien.

3.1 Forskningsmetod

Studien som har genomförts och presenteras i denna rapport utgörs av en innehållsanalys av totalt 20 företags årsredovisningar från tre olika årtal. Den metod som har använts är kvalitativ forskning med kvantitativa inslag. Detta kan liknas vid en abduktiv linje, då rapportens analys har utgått ifrån ett antal teorier, men det har även varit öppet för att dra nya slutsatser av resultatet som presenteras. Analysen av det empiriska resultatet grundar sig i de teorier som presenterades i föregående kapitel.

Rapportens forskningsmetod har följt stegen som presenteras i figuren nedan.

Figur 3.1 Rapportens forskningssteg.

3.2 Val av företag

I rapporten har totalt 20 svenska företag att studeras, varav 10 privata och 10 statligt hel- eller delägda. De företag som har valts ut är de som vart störst sett till omsättning under 2014. Anledningen till att företagen valts ut på grund av deras storlek är att det oftast är de stora företagen som ligger i framkant vad gäller hållbarhetsrapportering (GRI, 2013, 12) och att det därför finns en logik i att studera dem för att få en indikation i hur utvecklingen ser ut.

De företag som har valts ut presenteras i tabellen nedan.

Privatägda företag	Statligt hel- och delägda företag
Atlas Copco	Akademiska Hus
Electrolux	Apoteket
Ericsson	LKAB
H&M	PostNord
Nordea	SAS
SCA	SJ
Scania	Svenska Spel
Skanska	Systembolaget
Volvo Cars	Telia Sonera
Volvo Group	Vattenfall

Tabell 3.3 Företag som inkluderas i rapportens studie.

3.3 Insamling av data

Den data som utgör underlaget för studien har inhämtats från de utvalda företagens årsredovisningar från åren 2011, 2013 och 2015. Anledningen till att det är två års mellanrum mellan årsredovisningarna är att det kan hinna hända mer i utvecklingen under sex år än under tre år, och att det därför kan vara fördelaktigt att använda sig av det längre tidsspannet i studien. I denna rapport har endast årsredovisningar tagits i beaktan, vilket innebär att i de fall företagen har publicerat självständiga hållbarhetsrapporter har dessa inte ingått i studien. Detta beror på att studiens utformning lämpar sig bättre för att endast titta på samma typ av rapport för varje företag då kodningen av datan blir mer enhetlig och jämförbar. Att undersöka hållbarhetsrapporteringen i både årsredovisningen och eventuella separata hållbarhetsrapporter hade kunnat lämpa sig bättre i en studie som gör en mer ingående analys av ett färre antal företag.

3.4 Innehållsanalys

Innehållsanalys kan klassificeras i två kategorier: mekanisk och tolkande. Det mekaniska tillvägagångssättet har fokus på att fånga volymer eller frekvenser och bidrar till att upptäcka associationsförhållanden mellan olika variabler. Exempel kan vara att räkna ord, meningar, sidproportioner och liknande. Tolkande analys försöker vanligtvis fånga innebörden genom att dela upp texten i olika beståndsdelar och därefter beskriva innehållet i varje del. Målet med tolkande studier är att uppnå bättre förståelse för vad som kommuniceras och hur (Beck, Campbell & Shrives 2010, 208). Den innehållsanalys som har genomförts i denna studie har varit både mekanisk och tolkande till viss del. En kodningsmall har följts för att årsredovisningarna skulle analyseras på ett konsekvent sätt. Mallen utgår ifrån ett antal frågor som besvaras genom innehållsanalysen. För att besvara frågorna har ett antal sökord använts för att lättare upptäcka det som söks. Den mekaniska delen består i att en beräkning av hur stor andel av årsredovisningen som består av hållbarhetsinformation, samt hur stor andel av hållbarhetsinformationen som är disponerad på olika hållbarhetsområden. Den tolkande delen ligger i att all information inte går att räkna, utan texten

har också behövts tolkas till viss del för att bättre kunna beskriva hur företagens hållbarhetsrapportering är upplagd och hur den eventuellt har förändrats över tid.

En alternativ metod för att genomföra studien hade kunnat vara att genomföra en studie enligt tvärsnittsdesign, antingen kvalitativ genom att samla in empirisk data genom intervjuer med relevanta personer från ett fåtal företag, eller kvantitativ genom att skicka ut enkäter till ett större antal företag (Bryman & Bell 2014, 95). Genom att använda sig av denna metod hade rapportens syfte lämpligen kunnat utformas till att svara på *varför* företag väljer att hållbarhetsredovisa på ett visst sätt. För att få ännu djupare förståelse om hur ett specifikt företag väljer att redovisa och varför hade en fallstudie av ett företag kunnat genomföras (Ibid.). Dock lämpar sig innehållsanalys bäst som forskningsmetod i detta fall då det möjliggör en analys av ett större antal företag vilket därmed utgör ett bättre underlag vid analyseringen av hållbarhetsrapporteringens utveckling.

3.5 Trendanalys och kodning av data

För att kunna göra en trendanalys av de utvalda företagens hållbarhetsrapportering har en kodningsmanual utformats. Hållbarhetsinformationen i företagens årsredovisningar har kodats för varje år, för att möjliggöra dels en jämförelse mellan de två företagsgrupperna och dels se hur utvecklingen har sett ut över tidsperioden. Kodningsmanualen är uppdelad i två delar, där den första delen behandlar redovisning av miljömässiga och sociala aspekter och den andra delen integrerad rapportering med fokus på hållbarhetsinformation.

3.5.1 Hållbarhetsaspekter - kodningsmanual

Den första delen går alltså ut på att göra en bedömning av hur stor andel av årsredovisningen som utgörs av information om hållbarhetsfrågor som rör socialt- och miljömässigt ansvar samt vilka hållbarhetsaspekter som största vikten läggs vid. Ekonomisk hållbarhet kommer inte att tas med i studien då den behandlar finansiell information och studiens fokus kommer att vara icke-finansiell information. De avsnitt som handlar om hållbarhet men som inte på ett tydligt sätt hör till den ekologiska eller sociala dimensionen har klassificerats som ett generellt hållbarhetsstycke. Ett sådant exempel kan vara ett stycke som handlar om utmärkelser som ett företag har fått för sitt hållbarhetsarbete. All hållbarhetsinformation har poängsatts, där ett poäng ges om ett ord eller enstaka mening kan kopplas till antingen miljömässigt, socialt eller generellt hållbarhetsarbete. Två poäng ges om ett avsnitt på två meningar eller fler handlar om ett av de tre områdena. Ett avsnitt kan handla om flera hållbarhetsområden, och därmed kan poäng ges till mer än ett område, dock max två poäng per område. Poängen fylls i följande tabell:

Företag	2011	2013	2015
1. Självständig hållbarhetsrapport			
2. Andel text om hållbarhet av total text i årsrapporten			
3. Ramverk som nämns i årsrapporten			
4. Generella hållbarhetsaspekter			
5. Miljöaspekter			
6. Sociala aspekter			

Tabell 3.1. Kodningsschema för hållbarhetsinformation i företagens årsredovisningar.

Kodningsschemat har skapats utifrån ett antal frågor som legat till grund för innehållsanalysen av årsredovisningarna. För att undersökningen ska vara konsekvent för alla årsredovisningar har en kodningsmanual utformats där sökord och villkor har specificerats, vilken presenteras nedan.

Frågor som undersöks genom innehållsanalys av företagens årsredovisningar
1. Finns det en separat hållbarhetsrapport eller är all information integrerad i årsredovisningen?   Information om hållbarhetsrapport söks efter på respektive företags hemsida. Tabellen fylls i med ja eller nej.
2. Hur stor del av årsredovisningen består av av information om hållbarhet?   Beräknas genom att all text som handlar om någon form av hållbarhet utvinns ur årsredovisningen och sätts in i ett separat dokument där sidantal beräknas. I ett annat separat dokument sätts all text från årsredovisningen in och sidantal beräknas. Därefter divideras sidantal för hållbarhetsinformationen med sidantal för total text från årsredovisningen för att få fram ett procenttal.
3. Vilka rapporteringsramverk använder sig företagen av?   Sökord: GRI, Global Compact, principer, ramverk
4. Av de delar som behandlar hållbarhetsfrågor - vilka frågor tas upp/läggs det fokus på?   a) <i>Hållbarhetsfrågor generellt</i>   Inkluderar de avsnitt som behandlar hållbar utveckling i någon form, men som inte tydligt kan kopplas till ekologiska eller sociala aspekter.   Sökord: Hållbar, resurs, intressent, ansvar   b) <i>Miljömässiga aspekter</i>   Sökord: Miljö, utsläpp, avfall, energi, klimat, luft, koldioxid, grön   c) <i>Sociala aspekter</i>   Sökord: Social, etik, mångfald, samhäll, säkerhet, sjuk, olyck, rättighet, jämställd

Kodningsmaterialet har sedan fyllts i enligt följande:

- Fråga 1 besvaras med ja eller nej för att visa på huruvida det finns en separat hållbarhetsrapport utöver årsredovisningen eller inte.
- Fråga 2 visar den procentuella andelen text som handlar om någon form av hållbarhet i relation till total text som återges i årsredovisningen.
- Fråga 3 återger de ramverk som uttryckligen nämns i årsredovisningen.
- Gällande frågorna 4-6 har texten kodats genom att varje avsnitt som handlar om någon form av hållbarhet, miljöaspekter eller sociala aspekter fått antingen ett eller två poäng per hållbarhetsområde. Om det endast nämns ett ord eller en enskild mening som kan kopplas till ett hållbarhetsområde ges en poäng för det området, och om ett avsnitt handlar om ämnet ges två poäng. Till ett avsnitt räknas ett sammanhängande stycke med två eller fler meningar. Varje stycke som skiljs från det förra med mellanrum räknas som ett nytt avsnitt. Varje avsnitt kan ge max två poäng åt ett ämne, dock kan samma avsnitt innehålla information om flera ämnen och därmed ge poäng åt olika ämnen.

3.5.2 Integrerad rapportering - kodningsmanual

Den andra delen behandlar huruvida hållbarhetsinformationen i rapporten kan anses integrerad enligt IIRC:s definition. Den miljömässiga och sociala dimensionen av hållbar utveckling kan kopplas till natur-, human- och socialt kapital som beskrivs i <IR>ramverket. Vid bedömningen av graden av integrerad rapportering har endast dessa tre typer av kapital tagits i beaktning, då de relaterar mest till det hållbarhetsfokus som rapporten har. De kriterier som studien utgår ifrån vid bedömningen av den integrerade rapporteringen är de åtta skillnader mellan en integrerad och en icke integrerad rapport som beskrivs i <IR>ramverket. Vid granskningen av årsrapporterna har alltså en bedömning gjorts utifrån dessa åtta kriterier, för att se vilka kriterier som uppfylls och därmed avgöra huruvida rapporten är övervägande integrerad eller inte. De åtta skillnaderna finns beskrivna mer utförligt i avsnitt 2.2.3 och är sammanfattade i tabellen nedan:

Faktor	Standardrapportering	Integrerad rapportering
Tänk	Isolerat	Integrerat
Stewardship	Finansiell	Alla former av kapital
Fokus	Dåtid, finansiell	Dåtid och framtid, sammanlänkat, strategiskt
Tidsram	Kort sikt	Kort, medel och lång sikt
Tillit	Snäva informationsområden	Större transparens
Anpassning	Bunden till regler	Lyhörd för individuella omständigheter
Koncis	Lång och komplex	Koncis och väsentlig
Teknologisk	Pappersbaserad	Teknologisk

Tabell 3.2. Åtta skillnader mellan integrerad och icke integrerad rapportering.

3.6 Kritisk granskning av metoden

Kritik mot den kvalitativa forskningen är att den är impressionistisk och subjektiv. Den bygger på uppfattningar som forskarna tycker är viktig och betydelsefull. I undersökningen är forskarens viktigaste redskap insamling av data. Det som väljs ut kan vara mycket påverkat av forskarens intressen. På så sätt finns risk vid kvalitativ forskning att man generaliserar/förenklar forskningsresultat mot att ett stickprov kan förklara en hel population. Det finns också risk för att urvalet inte är representativt för valt ämne (Bryman & Bell 2014 s. 416-418). Vidare finns det kritik mot kvalitativ forskning i transparensen gällande hur forskarna gjort en undersökning och planerat och genomfört denna. Det kan ibland vara svårt att urskilja hur forskarna kommit fram till sina slutsatser. Kvalitativ forskning är mera deskriptiv och gör sina undersökningar och analyser utifrån forskarnas erfarenheter (Ibid.).

I samband med att informationen i företagens årsredovisningar har kodats, har svårigheter ibland uppstått då texter har kunnat tolkas på olika sätt. Vissa texter har varit svåra att avgöra huruvida de behandlar sociala- eller miljöaspekter, eller hållbarhetsaspekter generellt. Det har då funnits utrymme för tolkning vilket har försvårat hur kodningen ska tillämpas. För att ha en så hög jämförbarhet som möjligt har stort fokus under studiens genomförande därmed legat på att tillämpa så konsekvent kodning som möjligt, både mellan företag och inom ett företag över tid.

4. Empiri

Detta kapitel uppvisar de resultat som studien har kommit fram till för privata respektive statliga företag. Tabellerna visar upp resultatet från kodningsschemat för hållbarhetsinformationen i företagens årsredovisningar och följs av en kort sammanfattning av varje företags egna resultat.

4.1 Privatägda företag

Detta avsnitt presenterar resultaten för de tio privatägda företagen som har ingått i studien. Tabellen visar upp det kodade resultatet av hållbarhetsinformationen, vilket beskrivs utförligare i de separata avsnitten för respektive företag.

	2011	2013	2015
Atlas Copco			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej	Nej, men GRI-index	Nej, men GRI-index
Andel text om hållbarhet	17,5%	25,5%	10,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD
Generella hållbarhetsaspekter	77	92	62
Miljöaspekter	76	76	66
Sociala aspekter	84	87	76
Totalt	237	255	204
Electrolux			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Endast onlineversion
Andel text om hållbarhet	6,5%	4,5%	4%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI
Generella hållbarhetsaspekter	50	23	37
Miljöaspekter	42	38	27
Sociala aspekter	27	20	20
Totalt	119	81	84
Ericsson			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Ja
Andel text om hållbarhet	2%	4%	7,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI
Generella hållbarhetsaspekter	7	20	27
Miljöaspekter	15	14	23
Sociala aspekter	15	24	34
Totalt	37	58	84
H&M			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Ja
Andel text om hållbarhet	14%	12,5%	15,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	GRI G4	GRI G4, UNGP
Generella hållbarhetsaspekter	52	33	52
Miljöaspekter	32	38	54
Sociala aspekter	45	39	39
Totalt	129	110	136
Nordea Bank			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Ja
Andel text om hållbarhet	4%	1%	3%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, OECD	Global Compact, OECD	Global Compact, OECD
Generella hållbarhetsaspekter	7	6	14
Miljöaspekter	5	3	7
Sociala aspekter	9	7	5
Totalt	21	16	26
SCA			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Ja
Andel text om hållbarhet	6,5%	4%	7%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI
Generella hållbarhetsaspekter	56	46	43
Miljöaspekter	48	33	32
Sociala aspekter	26	21	28
Totalt	130	100	103

Scania			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	11%	6,5%	10,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD
Generella hållbarhetsaspekter	41	35	45
Miljöaspekter	99	34	31
Sociala aspekter	23	17	27
Totalt	163	86	103
Skanska			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	5%	10%	5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	Global Compact	Global Compact
Generella hållbarhetsaspekter	16	22	29
Miljöaspekter	73	104	32
Sociala aspekter	24	70	47
Totalt	113	196	108
Volvo Cars			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Ja
Andel text om hållbarhet	5%	2%	3,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	GRI	GRI	GRI
Generella hållbarhetsaspekter	2	5	13
Miljöaspekter	4	11	10
Sociala aspekter	0	1	27
Totalt	6	17	50
Volvo Group			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Nej, men en G4-bilaga
Andel text om hållbarhet	5%	7%	15,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact	Global Compact	Global Compact, GRI G4
Generella hållbarhetsaspekter	21	39	90
Miljöaspekter	48	75	130
Sociala aspekter	15	32	122
Totalt	84	146	342

Tabell 4.1 Kodat resultat av de privatägda företagens hållbarhetsinformation i årsredovisningarna.

4.1.1 Atlas Copco

Atlas Copco är ett privatägt företag som är världsledande inom kompressor, expansionsturbiner, luftbehandlingssystem, anläggnings- och gruvutrustning, industriverktyg och monteringsystem. Företaget bildades 1873 med huvudkontor i Stockholm och har kunder i mer än 170 länder. De använder sig av ramverket FN Global Compact och dess tio principer där fokus ligger på det sociala och mänskliga rättigheter i arbetet. De redovisar även under alla år en rapport över deras resultat över hållbarhetsmål i linje med GRIs ramverk. 2011 undertecknade de dessutom avtal med OECD riktlinjer över multinationella företag.

Hållbarhet anser Atlas Copco är viktigt och satsar långsiktigt. Företaget vill tillverka säkra, effektiva produkter med så lite miljöpåverkan som möjligt och vill ha en mångsidig arbetsplats med kompetent personal. Hållbarhetsinformationen generellt har skiftat med mest information under 2013 och mindre 2015. Fokus har också skiftat med en liten ökning på värdeskapande och sociala aspekter under åren. Hållbarhetsinformationen 2011 presenteras med ett eget kapitel men har under 2013 och 2015 presenterats inbakat i årsrapporterna förutom GRIs hållbarhetsresultatet som presenteras längst bak i rapporten tillsammans med hållbarhetsnoter.

Atlas Copco presenterar tydligt hur de skapar värde åt sina intressenter genom att tänka på allihopa och har dessutom ett eget avsnitt ”Skapar värde för alla intressenter” vilket går i linje med integrerad rapportering. Atlas Copco lägger ner tid och kraft för att bland annat utveckla sin kompetens i företaget genom att utbilda sin personal och på så sätt kunna utveckla värde. 2015 nämner de ”att integrera hållbarhet i verksamheten skapar långsiktigt värde för alla intressenter”.

4.1.2 Electrolux

Electrolux är en av världens främsta tillverkare av hushållsprodukter och vitvaror. Den största andelen av deras försäljning utgörs av köksprodukter. Företaget är verksamt i större delen av världen och huvudmarknaderna utgörs av Europa och Nordamerika.

Electrolux är undertecknare av FNs Global Compact och ger ut en separat hållbarhetsrapport varje år som följer GRI:s riktlinjer. Electrolux har utsetts till en global branschledare av Dow Jones hållbarhetsindex nio år i rad.

Andelen hållbarhetsinformation i relation till total information i årsredovisningen minskade både 2013 och 2015, och det skrivs även mindre om både hållbarhet generellt samt ekologiska- och sociala aspekter för år 2015 jämfört med 2011. Electrolux siktar på att vara ett företag som är ledande inom hållbarhet, och då de är ett tillverkande företag har de ett tydligt fokus på att vara innovativa och utveckla resurseffektiva produkter för att minska den negativa miljöpåverkan. Vad gäller social hållbarhet arbetar Electrolux för att säkerställa hälsa och säkerhet på sina arbetsplatser samt är en förespråkare för respekt och mångfald. Den hållbarhetsinformation som presenteras skiljer sig inte nämnvärt mellan åren, utan informationen blir endast något mindre för varje år.

Årsredovisningarna kan anses stämma ganska väl överens med vad som är integrerad rapportering. Några exempel är att hållbarhet beskrivs som en del av strategin och visar på ett integrerat tänk och att årsredovisningarna har hög transparens då de rapporterar om fler områden än bara de obligatoriska. Dessutom har årsredovisningarna blivit något kortare för varje år, och andelen hållbarhetsinformationen har minskat. Eftersom innehållet inte skiljer sig åt nämnvärt mellan år 2015 och 2011, tyder det på att informationen har blivit mer koncis.

4.1.3 Ericsson

Ericsson är ett privatägt företag som är världsledande inom informations- och kommunikationsutrustning. Deras kunder består främst av telekomoperatörer, där det tio största av dem står för 44 procent av total försäljning.

I sitt hållbarhetsarbete försöker Ericsson ta sitt ansvar och stödjer FN Global Compact och följer de uppsatta tio principerna om mänskliga rättigheter, korrupktion och miljöskydd. De redovisar också enligt GRI som granskas externt. De jobbar med olika hållbarhetsfrågor, bland annat att sänka sitt koldioxidutsläpp som svarade för 2 procent av världens koldioxidutsläpp 2011.

Under 2013 skriver Ericsson att det redovisar enligt FN Global Compacts högsta nivå, Global Compact advanced där fokus ligger på mänskliga rättigheter. Det arbetar också aktivt med medarbetarindex och kundnöjdhetsindex. 2013 låg medarbetsindex på 77 procent, Ericsson anser att viktigt att få bra resultat på detta för det visar om medarbetarna är lojala och vill arbeta hårt för organisationens mål.

Ericsson har förutom hållbarhetsinformation i den vanliga årsrapporten även en separat hållbarhetsrapport. Ericssons huvudfokus ligger på värdeskapande för sina aktieägare som är ett finansiellt mål. Dock nämner Ericsson i 2013 års rapport att: *”Ericssons förhållningssätt till hållbarhet och ansvarsfullt företagande är en del av bolagets affärsverksamhet inom hela värdekedjan”*, vilket visar på ett integrerat hållbarhetstänk.

4.1.4 H&M

H&M är ett av världens ledande mode- och detaljhandelsföretag som är etablerat i ett stort antal länder runtom i världen.

Hållbarhetsredovisningen upprättas i enlighet med GRIs riktlinjer samt stödjer FNs tio principer om ansvarsfullt företagande. Årsredovisningen för 2011 är uppdelad i två olika dokument: H&M i siffror och H&M i ord och bild. Endast det senare dokumentet har granskats i denna studie, dock har båda dokumenten tagits med i beräkningen av andel text om hållbarhet i relation till total text i årsredovisningen.

Då H&M är ett modeföretag fokuserar den ekologiska dimensionen av deras hållbara utveckling på att kläderna de säljer tillverkas i miljövänliga material såsom ekologisk bomull. En anledning till detta anser de vara att hållbarhet är av största vikt för dagens medvetna kunder, vilket bland annat speglas i val av material. De skriver även att de satsar på att deras kunder ska kunna återvinna kläder de inte längre använder. Stort fokus ligger också på deras arbete med att förbättra de sociala aspekterna de har inflytande över. H&M bidrar till över en miljon arbetstillfällen runt om i världen, och lägger mycket vikt vid att beskriva deras arbete med att förbättra arbetsvillkoren hos de företag som tillverkar kläder åt dem. Mängden hållbarhetsinformation ligger på en ganska jämn nivå alla tre åren, och fördelningen av information på miljö-, sociala-, samt generella hållbarhetsaspekter är också någorlunda jämn.

Rapporten kan anses vara integrerad till viss del, då de beskriver att hållbarhetsarbetet är viktigt för att företaget ska kunna växa långsiktigt med god lönsamhet. De tar upp ett flertal gånger att hållbarhet är en integrerad del av affären, samt att de inte särbehandlar frågor om socialt och miljöansvar utan tar med dem överallt i verksamheten. De anser sig ha ett långsiktigt synsätt, samt tar hjälp av teknologi genom att hänvisa till hemsidan för ytterligare information om hållbarhet. Dock hade rapporterna kunnat bli mer koncisa då mycket av informationen upprepas ett flertal gånger.

4.1.5 Nordea Bank

Nordea Bank är en privatägd fullservicebank som arbetar för att skapa helhetslösningar till sina kunder på ett effektivt sätt med låg risk. De fokuserar på att skapa positiva kundupplevelser för privat- och företagskunder.

I sitt hållbarhetsarbete arbetar de med OECDs riktlinjer och FN Global Compacts principer för att identifiera sina risker inom miljömässiga, sociala och politiska områden. De lägger också stort fokus på arbete mot korruption och ekonomisk brottslighet.

Nordea Banks strategi är att ha en integrerad värdekedja och att skapa starka kundrelationer genom att bland annat erbjuda kvalitativ rådgivning. Nordea Bank har således ett integrerat tänk där de visar på att de skapar värde åt kund genom sin värdekedja.

Förutom årsredovisningen publicerar de även en separat hållbarhetsrapport. Därav har hållbarhetsinformationen inte så stor andel av den totala informationen i årsredovisningen. Dock syns en liten ökning av de totala hållbarhetsaspekterna över åren.

4.1.6 SCA

SCA är ett globalt hygien- och pappersföretag som utvecklar och producerar personliga hygienprodukter, mjukpapper, skogsindustriprodukter samt förpackningslösningar.

Koncernen hållbarhetsrapporterar enligt GRIs riktlinjer samt har undertecknat FNs Global Compact. Detta redovisas mer utförligt i en självständig rapport. I årsredovisningen presenteras ungefär samma mängd hållbarhetsinformation alla tre år. Då en stor del av SCAs verksamhet består av tillverkning är en viktig del av deras miljöarbete att minska klimatpåverkan och vattenanvändning vid tillverkningen. Gällande sociala aspekter lägger de stort fokus vid att arbeta för förbättrad hälsa bland medarbetare och minskade arbetsskador. Utöver det är de engagerade i att höja hygienstandarden och förebygga ohälsa i världen. För att säkerställa att organisationen lever upp till sina kärnvärden finns en fastställd uppförandekod för den egna verksamheten samt för deras leverantörer.

Hållbarhet är en del av affärsidén och strategin och anses ha en viktig roll för koncernens tillväxt och värdeskapande. SCA anpassar den hållbarhetsinformation som presenteras efter vad intressenterna finner viktigast, samt är transparenta med sina hållbarhetsmål och utfall. Det nämns återkommande att hållbarhetsarbete stärker konkurrensen och lockar till sig investerare. I årsrapporten 2015 anges att minst 14 procent av SCAs aktieägare gör en utvärdering ur ett hållbarhetsperspektiv, samt att efterfrågan på hållbara produkter ökar på grund av mer kunniga och medvetna kunder och konsumenter.

4.1.7 Scania

Scania är ett privat globalt företag med över 37500 anställda. Huvudkontoret ligger i Södertälje och de har försäljnings och serviceorganisationer i drygt 100 länder.

De är ledande i transportsektorn med produktion av lastbilar, bussar och fordonsmotorer. Detta är produkter som har stor miljöpåverkan, därför arbetar Scania mycket med bland annat att minska utsläppen av koldioxid. För att åstadkomma detta arbetar de med att skaffa sig bra och pålitliga leverantörer genom att Scania ställer höga krav på dem angående miljö och arbetsvillkor.

I sitt hållbarhetsarbete lägger Scania fokus på säkerhet, hälsa och miljö i värdekedjan, vilket tar sig uttryck i bland annat val av leverantörer, produktion och återvinning. Mest fokus läggs på miljöarbete där de bland annat mäter sin förbrukning i energi, vatten och koldioxid för produktion. Vidare lägger de kraft på utveckling av kompetens, engagemang och välbefinnande där de till sin hjälp använder sig av årliga medarbetarenkäter som sedan mäts och följs upp.

Scania använder sig av en integrerad rapportering där hållbarhetsrapportering är inkluderad i den vanliga årsrapporten. Hållbarhetsinformationen är delvis inkluderad i den vanliga rapporteringen och presenteras även i egna hållbarhetskapitel. Scania arbetar i fordonsindustrin där utsläpp och miljöarbete har ett stort fokus. De anser att de skapar värde åt sina intressenter genom bland annat skapa en positiv samhällsutveckling när de bygger långsiktigt hållbara transportsystem. De visar genom hela värdekedjan hur de skapar värde åt flera intressenter och skriver att det är en förutsättning för fortsatt lönsamhet och tillväxt.

4.1.8 Skanska

Skanska är ett av Sveriges största byggbolag och deras verksamhet är uppdelad i bygg- och anläggningsverksamhet, bostadsutveckling, kommersiell utveckling och infrastrukturutveckling. De skriver år 2011 att de rapporterar enligt GRI och står bakom de tio principerna i FN:s Global Compact, dock nämns inte GRI i de senare två årsredovisningarna. Det publicerades ingen självständig hållbarhetsrapport något av åren.

I årsredovisningen 2011 hävdar de själva att deras viktigaste fråga är arbetsmiljön och säkerhet men den övervägande delen av hållbarhetsinformationen handlar om miljöfrågor. Främst handlar deras miljöarbete om att upprätta så miljövänliga byggnader så möjligt och många av deras byggnader har fått olika miljöcertifieringar. 2013 syntes en ökning av andelen hållbarhetsinformation i förhållande till total information. Återigen läggs stor vikt vid miljö och deras arbete med att erbjuda gröna lösningar. Skanska använder sig av ett kommunikationsverktyg som de kallar Skanska Color Palette™. I detta verktyg presenteras en färgskala från beige till mörkgrön, där mörkgrön är slutmålet och innebär att projekten har nästan ingen påverkan på miljön och sträcker sig långt utöver gällande lagar, standarder och frivilliga certifieringssystem. 2015 minskade hållbarhetsinformationen igen till att utgöra ungefär lika stor andel av årsredovisningen som 2011. Detta året låg större fokus på sociala aspekter än tidigare, bland annat rapporterades det om deras arbete för förbättrad arbetsmiljö, god hälsa och ökad säkerhet hos medarbetare, samt olika insatser i samhällen de är verksamma inom.

Skanska visar på integrerat hållbarhetstänk alla tre år. De skriver att hållbarhet genomsyrar allt de gör och är inbyggt i hela koncernens affärsverksamhet, processer och uppträdande. Vidare talar de om en ökad efterfrågan på miljövänliga byggnader, vilket gör Skanskas tydliga hållbarhetsarbete till en konkurrensfördel.

4.1.9 Volvo Cars

Volvo Cars är ett privat ägt företag som producerar och säljer bilar. Sedan 2010 är Volvo Cars ägt av Geely Holding Group. De delar in sin försäljning på olika marknader över världen, Västra Europa, Kina och USA. Under 2015 stod Västeuropa för mest försäljning då den motsvarade en tredjedel av all försäljning Volvo Cars hade. Volvo Cars publicerar sedan år 2011 av en separat hållbarhetsrapport med mera detaljerad information vad de arbetar med i sitt hållbarhetsarbete.

Andel hållbarhetsinformation som Volvo Cars presenterar börjar öka först i 2015 års rapport. Det ramverk som presenteras är GRIs ramverk för hållbarhet. I 2015 års rapport har de ett avsnitt som heter "sustainability in value creation" där de exempelvis fokuserar väldigt mycket på att deras underleverantörer följer samma Codes of Conduct som Volvo Cars följer och att det tar ansvar och har ett etiskt ledarskap. Genom att tydligare beskriva hur deras hållbarhetsarbete skapar värde uppfyller den senaste årsrapporten tydligare kriterierna för integrerad rapportering.

4.1.10 Volvo Group

Volvokoncernen är en av världens ledande tillverkare av lastbilar, bussar, anläggningsmaskiner och marin- och industrimotorer. Huvudkontoret ligger i Göteborg och koncernen har produktionsanläggningar i 18 länder och försäljning i mer än 190 marknader.

Koncernen publicerade en självständig hållbarhetsrapport 2011 och 2013 men valde att slå ihop hållbarhetsrapporten med årsredovisningen 2015 och endast publicera en separat G4-bilaga. I samband med avskaffandet av den separata hållbarhetsrapporten märktes en stor ökning av hållbarhetsinformationen i årsredovisningen.

Volvos vision är att bli världsledande inom hållbara transportlösningar och deras hållbarhetsarbete beskrivs som en viktig del i upprätthållandet av deras anseende som ett trovärdigt företag. Detta innefattar både att minska deras negativa påverkan på miljön genom att bland annat tillverka bränslesnåla transportmedel, samt att bidra till ett säkrare samhälle genom att tillverka transportmedel med hög säkerhet och därmed minska risken för olyckor. Hållbarhetsinformationens andel av årsredovisningen ökar för varje år, och störst fokus ligger på miljöaspekter. Dock ökar de sociala aspekternas andel av hållbarhetsinformationen och år 2015 är det nästan jämnt fördelat mellan miljö- och sociala aspekter.

Hållbarhetsperspektivet beskrivs som en integrerad del av Volvos verksamhet, och de beskriver vidare hur ansvarsfullt företagande blir en allt viktigare konkurrensfördel som skapar värde för både investerare och samhället i stort. Ytterligare faktorer som visar på att Volvos rapportering är integrerad är bland annat att de har ett långsiktigt tänk, de hänvisar till ytterligare information online samt att de visar upp hur de förvaltar deras olika kapital utöver det finansiella kapitalet och hur de bidrar till framgång. I årsredovisningen för 2015 nämner de även uttryckligen humankapital och naturkapital, vilka är två av de sex kapital som tas upp i <IR>.

4.2 Statligt hel- och delägda företag

I detta avsnitt presenteras resultaten för de tio statligt hel- och delägda företag vars årsredovisningar har studerats. Tabellen visar upp det kodade resultatet av hållbarhetsinformationen, vilket beskrivs utförligare i de separata avsnitten för respektive företag.

	2011	2013	2015
Akademiska hus			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Nej
Andel text om hållbarhet	12%	15%	13%
Ramverk som nämns i årsrapporten	GRI	Global Compact, GRI, OECD	GRI, Global Compact, OECD
Generella hållbarhetsaspekter	28	35	77
Miljöaspekter	106	25	16
Sociala aspekter	29	7	22
Totalt	163	67	115
Apoteket			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	-	-	-
Ramverk som nämns i årsrapporten	Nämns inget	Global Compact, GRI G4	Global Compact, GRI G4
Generella hållbarhetsaspekter	15	51	48
Miljöaspekter	10	78	57
Sociala aspekter	8	46	48
Totalt	33	175	153
LKAB			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	13,5%	14,5%	16,0%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD
Generella hållbarhetsaspekter	38	64	76
Miljöaspekter	92	77	121
Sociala aspekter	36	38	69
Totalt	166	179	266
PostNord			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	28%	3,5%	11%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI G3	GRI G3	Global Compact, GRI G4
Generella hållbarhetsaspekter	36	31	53
Miljöaspekter	99	45	58
Sociala aspekter	51	18	31
Totalt	186	94	142
SAS			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Ja
Andel text om hållbarhet	-	5%	4,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI
Generella hållbarhetsaspekter	21	27	20
Miljöaspekter	40	43	17
Sociala aspekter	2	2	12
Totalt	63	72	49
SJ			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	2%	13%	11%
Ramverk som nämns i årsrapporten	GRI G3	Global Compact, GRI G3	Global Compact, GRI G4
Generella hållbarhetsaspekter	6	80	66
Miljöaspekter	15	54	32
Sociala aspekter	10	30	30
Totalt	31	164	128

Svenska Spel			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej	Nej	Nej, men GRI-index
Andel text om hållbarhet	8%	10%	10,5%
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI	Global Compact, GRI
Generella hållbarhetsaspekter	52	34	32
Miljöaspekter	37	20	8
Sociala aspekter	40	58	62
Totalt	129	112	102
Systembolaget			
Självständig hållbarhetsrapport	Nej, men GRI-bilaga	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	16%	24%	-
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI G3	Global Compact, GRI G3	Global Compact, GRI G4
Generella hållbarhetsaspekter	41	76	31
Miljöaspekter	41	93	73
Sociala aspekter	81	142	176
Totalt	163	311	280
Telia Sonera			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Ja	Nej
Andel text om hållbarhet	-	-	-
Ramverk som nämns i årsrapporten	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD	Global Compact, GRI, OECD
Generella hållbarhetsaspekter	8	42	77
Miljöaspekter	9	17	39
Sociala aspekter	7	33	121
Totalt	24	92	237
Vattenfall			
Självständig hållbarhetsrapport	Ja	Nej	Nej
Andel text om hållbarhet	6,5%	11%	11%
Ramverk som nämns i årsrapporten	GRI	GRI	GRI
Generella hållbarhetsaspekter	2	5	13
Miljöaspekter	4	11	10
Sociala aspekter	0	1	27
Totalt	6	17	50

Tabell 4.2 Kodat resultat av de statligt ägda företagens hållbarhetsinformation i årsredovisningarna.

4.2.1 Apoteket

Apoteket är Sveriges största apotekskedja och bedriver detaljhandel med läkemedel i Sverige. Det är till 100 procent statligt ägt.

I årsredovisningen för 2011 är hållbarhetsinformation en mycket liten del av den totala informationen, och den presenteras avskilt från övriga avsnitt. Det nämns att hållbarhetsarbetet ligger nära kärnverksamheten, men det tas inte upp som en del av företagets strategi eller kärnvärden.

År 2013 märks en tydlig skillnad mot två år tidigare. Det publicerades inte längre en separat hållbarhetsredovisning, utan års- och hållbarhetsredovisningen gavs ut som ett enda dokument. Hållbarhetsinformationen presenteras på fler ställen i rapporten, istället för att som år 2011 endast ha ett enskilt avsnitt och sedan knappt nämnas i övriga rapporten. Apoteket skriver själva i årsredovisningen 2013 att de nu till skillnad från tidigare år integrerar hållbarhetsaspekterna löpande i hela årsredovisningen, med undantag för finansiella rapporter. Det är också en markant ökning av den information som presenteras om hållbarhets-, sociala och ekologiska aspekter. Mellan årsredovisningarna 2013 och 2015 är skillnaden mindre, Apoteket redovisar hållbarhetsinformationen på ett liknande sätt för båda åren. Dock har information om miljöaspekter

minskat något 2015, som en följd av en mer koncis rapportering av det området. En intressant skillnad i årsredovisningarna för 2013 och 2015 jämfört med 2011, är att det beskrivs vilka Apotekets intressenter är, samt hur de arbetar för att tillgodose intressenternas viktigaste hållbarhetsfrågor.

4.2.2 Akademiska Hus

Akademiska Hus är en statligt ägd verksamhet som bygger på fastighetsägande och service av universitet och högskolebyggnader. Företaget är uppdelat i sex olika regioner region väst, öst, Uppsala, Stockholm och norr. I landet finns det 14 stycken universitet där också Chalmers och Handelshögskolan i Stockholm inkluderas utöver de 14. Akademiska hus är ledande på marknaden med en marknadsandel på 63 procent år 2011.

Akademiska Hus använder sig av tre ramverk: GRI, UN Global Impact och OECD riktlinjer för multinationella företag. I 2015 års rapport skriver de att de började stötta UN Global Compact och OECD riktlinjer först 2013.

I sitt hållbarhetsarbete läggs miljöfokus på fyra områden: Energihushållning, materialhushållning, utfasning av farliga ämnen och god inomhusmiljö. Dessa mål mäts och redovisas med företagets långsiktiga indikationer för respektive kategori och hur det ligger till idag. Även här diagram för olika mått som jämförs med tidigare år och hur användningen ser ut uppdelat till de sex olika regioner som verksamheten är uppbyggd på. I sitt arbete med sociala aspekter läggs det stort fokus på kompetensutveckling och uppföljning av medarbetar index som mäts årligen genom enkät. Akademiska Hus lägger också stor kraft på friskvårdssatsningar, kollektivavtal för alla anställda samt mångfaldsarbete. Den tydligaste förändringen mellan åren är att miljöaspekter har minskat markant.

Akademiska hus är Sveriges största fastighetsbolag med kunskapsmiljöer som fokus och för att återupprätta detta arbetar de väldigt mycket med dialog mot sina intressenter för att veta vad som efterfrågas för att skapa värde åt dessa. För att skapa detta ligger mycket fokus på medarbetarna, och de skriver att *”medarbetarna är vår viktigaste tillgång - vi arbetar kontinuerligt med att utveckla vår expertis som en framtidsinriktad och aktiv partner med fokus på ständigt bättre kundvärde”*

I sin struktur använder sig Akademiska Hus av en integrerad rapportering där de tydligt visar att de arbetar med att utveckla sitt humankapital för att skapa värde åt sina intressenter. 2011 hade de en struktur uppdelat med ett eget hållbarhetskapitel men går ifrån det 2013 och 2015 mot att de finns på flera ställen i rapporten bland annat 2015 i ”Strategi för ökat värdeskapande”

4.2.3 LKAB

LKAB producerade år 2011 90 procent av all järnmalm i EU. De arbetar långsiktigt i sitt hållbarhetsarbete och arbetar mycket med lösningar för att sänka sitt koldioxidutsläpp.

I sitt hållbarhetsarbete läggs fokus på fyra hållbarhetsmål: Attraktiva LKAB, Attraktiva samhällen, Ansvarsfull verksamhet och Resurseffektiv produktion. I Attraktiva LKAB läggs fokus på jämställdhet och minska olyckor. Attraktiva samhällen handlar om vad de ger tillbaka och bidrar till samhället. Ansvarsfull verksamhet är deras uppsatta miljömål som det försöker uppnå och slutligen Resurseffektiv produktion handlar om hur de möter och försöker uppnå uppsatta koldioxidutsläpp och energiförbrukning.

LKAB integrerar sedan 2012 hållbarhetsredovisningen med den vanliga årsrapporten. LKAB menar att genom att tänka långsiktigt och ta sitt ansvar för sin verksamhet så skapas det värde, vilket gör hållbarhetsarbetet till en central del i deras affärsstrategi.

LKAB använder ramverken GRI, UN Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella företag. De visar upp väldigt mycket hållbarhetsinformation i sina årsredovisningar där störst vikt läggs på miljömässiga aspekter som ökar varje år. LKAB ökar även sin information om sociala aspekter där de lägger mycket fokus på sin globala värdekedja, genom ansvarsfulla inköp där mänskliga rättigheter tas i beaktning med så lite miljöpåverkan som möjligt.

4.2.4 PostNord

PostNord är den ledande leverantören av kommunikations- och logistiklösningar inom Norden, samt bedriver postservice till privatpersoner och företag i Sverige och Danmark.

Koncernen redovisar sitt hållbarhetsarbete enligt GRIs riktlinjer, G3 för 2011 och 2013 och den uppdaterade versionen G4 för 2015. Verksamheten bedrivs enligt principerna för ansvarsfullt företagande i FNs Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella företag.

Års- och hållbarhetsredovisningen är ett gemensamt dokument, men hållbarhetsredovisningen presenteras i slutet av dokumentet som en enskild rapport. Därmed är hållbarhetsinformationen inte särskilt integrerad i övriga rapporten, undantaget några avsnitt om PostNords arbete för att minska den negativa miljöpåverkan som beskrivs som en viktig del i deras logistikplanering. I hållbarhetsdelen skriver de dock att miljömässigt och socialt ansvarstagande stärker deras konkurrenskraft och bidrar till ett långsiktigt värdeskapande. Störst fokus ligger på den ekologiska hållbarhetsdimensionen då de arbetar aktivt för att minska företagets klimatpåverkan och effektivisera sina transportmedel.

Det skedde en markant minskning av hållbarhetsinformation mellan 2011 och 2013. Dock ökade årsredovisningen som helhet i sidantal, vilket innebär en minskad andel hållbarhetsrapportering i förhållande till total information. Minskningen är tydlig inom både miljömässiga och sociala aspekter, då informationen inom båda områden mer än halverades i jämförelse med 2011. Sidantalet i årsredovisningen 2015 visade en tydlig minskning jämfört med tidigare år, samtidigt som hållbarhetsinformationen tog upp större plats än 2013. Miljöaspekter fortsatte att ta upp den största andelen, men även sociala aspekter och generella hållbarhetsaspekter ökade i omfattning. Dock ökade de inte till samma nivå som 2011 utan informationen hölls mer koncis. I alla tre rapporter visar de tydligt vilka deras intressenter är och hur dialogen förs med dem. År 2015 beskrev de även att hållbarhetsarbetet, och till följd informationen som presenterades, anpassades efter de frågor som deras huvudintressenter ansåg viktigast.

Hållbarhetsarbetet beskrivs som en integrerad del av verksamheten redan 2011, och det poängteras ännu tydligare vid efterföljande årsrapporter. 2015 skriver de att *”PostNord ska integrera hållbarhetsaspekter i allt som görs för att positionera sig som en koncern som bedriver en hållbar verksamhet”*. Vidare lyfts det fram att en hållbar affärsmodell kan ge konkurrensfördelar och leda till långsiktigt värdeskapande.

4.2.5 SAS

SAS är ett flygbolag som är till 50 procent statligt ägt. De erbjuder flygningar till 128 destinationer, har 1085 stycken avgångar per dag och under 2011 flög 27 miljoner passagerare med SAS. De ingår i Star Alliance-koncernen som är ett globalt partner och nätverksstrategi där 28 andra flygbolag är inkluderade.

I sitt hållbarhetsarbete arbetar de med sitt sociala och miljömässiga ansvar som i sin tur kan leda till ökad värdetillväxt och konkurrenskraft. Under 2011 så hade de fokus på fyra hållbarhetsmål: Modernare och effektivare flygplan, bränslebesparingsprogram, modifikation av existerande flygplan och lättare produkter ombord.

SAS anser att långsiktigt arbete med hållbarhetsfrågor och uppnå uppsatta hållbarhetsmål är viktigt, vilket tyder på ett integrerat hållbarhetstänk. Genom att arbeta mot det så kan de ge ökad värdetillväxt och ökad konkurrenskraft.

I sin struktur har det ett hållbarhetsavsnitt i årsrapporten och resultatet visar på relativt jämn fördelning på områdena. Mera fokus har lagts på sociala aspekter mellan åren 2013 till 2015 där en ökning skett och mindre på miljömässiga aspekter

4.2.6 SJ

SJ är ett statligt helägt järnvägsbolag som bedriver tågtrafik i hela Sverige samt till Oslo och Köpenhamn. Deras hållbarhetsarbete bedrivs i enlighet med Global Compacts tio principer samt redovisas i enlighet med GRIs riktlinjer G3 år 2011 och 2013 respektive G4 år 2015.

År 2011 gavs det även ut en separat hållbarhetsrapport, och den hållbarhetsinformation som tas med i årsredovisningen är mycket sparsam. 2013 publicerades ingen självständig hållbarhetsrapport, utan den är integrerad i årsredovisningen vilket har som följd att mängden information som presenteras är markant större än tidigare. Deras miljömässiga arbete handlar till stor del om att effektivisera energianvändningen genom att utveckla miljövänliga tåg och optimera ersättningstrafiken. De sociala aspekter som tas upp är bland annat upprätthålla god hälsa, minska sjukfrånvaro samt öka säkerheten hos sina medarbetare. Inga stora skillnader i hållbarhetsrapporteringen upptäcktes för 2015 jämfört med 2013 förutom att andelen information minskade något.

Hållbarhetstänket verkar vara väl integrerat i verksamheten och hållbart företagande beskrivs som en naturlig del i SJs affärsmodell. Det integrerade tänket märks tydligare 2013 jämfört med 2011, vilket skulle kunna bero på att det tillsattes en ny VD det året som själv uppger att koncernen ska lägga större fokus på hållbarhet och allt de gör ska genomsyras av hållbarhetsfrågorna. Innehållet i hållbarhetsarbetet och –redovisningen baseras på en väsentlighetsanalys och intressentdialog, och är därmed anpassat efter vad deras intressenter finner viktigast.

4.2.7 Svenska Spel

Svenska spel är ett statligt helägt företag som bedriver spel och lotterier efter tillstånd från regeringen. De har bland annat spelen Oddset, Stryktipset, Triss och Keno.

Hållbarhetsarbetet delar Svenska Spel in på fyra fokusområden: kund, ansvar, affärsmässigt och medarbetare. I kategorin kund, arbetar de mot de intressenter och deras frågeställningar. I ansvar så

arbetar de mycket mot att se till att de som spelar gör detta på ett ansvarsfullt sätt. Affärsmässigt ser de till att kunna bidra till samhället. Mot medarbetare så vill Svenska spel ha mångfald, jämställdhet och de jobbar med medarbetarenkäter.

Svenska spel skriver själva att det använder sig av en integrerad rapportering där hållbarhetsinformation ligger i den vanliga årsrapporten där fokus ligger på fyra områden: Kund, ansvar, affärsmässigt och medarbetare. De vill bidra positivt till dessa områden och genom sitt hållbarhetsarbete skapa värde för dem och till en bra samhällsutveckling.

Svenska Spel har ökat sitt fokus på sociala aspekter sedan 2011. De använder sig av ramverken GRI och UN Global Compacts tio principer. Detta presenteras längst bak i 2011 årsrapport och i avsnittet ”kommentarer till hållbarhetsinformationen” i 2013 och 2015 års rapporter. Här presenterar de sin GRI profil/index där Svenska Spel visar vad de lägger fokus på i sitt hållbarhetsarbete och hur de har klarat av målen.

4.2.8 Systembolaget

Systembolaget är ett statligt helägt företag som säljer alkoholhaltiga drycker utan vinstmaximeringsintresse. Företaget har ensamrätt i Sverige att bedriva detaljhandel med starköl, vin och sprit och har som uppdrag att bidra till att förbättra folkhälsan genom att begränsa alkoholens skadeverkningar.

Systembolaget publicerar varje år en rapport som de kallar ansvarsredovisning, vilket beskrivs som en kombinerad årsredovisning och hållbarhetsredovisning. Utöver det har de publicerat en GRI-bilaga år 2011 som inte har granskats i denna studie, och som är inkluderad i senare års ansvarsredovisningar. Ansvarsredovisningen för 2013 är uppdelad i två delar, båda delar har granskats i denna studie. År 2015 gavs ingen pappersbaserad ansvarsredovisning ut med hänsyn till miljön, utan endast en digital version finns tillgänglig.

Det var en märkbar ökning av både mängd och andel hållbarhetsinformation år 2013 jämfört med 2011. Då ansvarsredovisningen för 2015 endast finns som onlineversion var hållbarhetsinformationen uppdelad efter de ansvarsområden Systembolaget arbetar inom. Detta innebar att informationen om varje område endast presenterades en gång istället för att upprepas vid flera tillfällen i olika delar av rapporten som kunde vara fallet tidigare år. Till följd blev informationen mer koncis, och mängden information var mindre i jämförelse med 2011. Den mer koncisa rapporteringen 2015 berodde också delvis på att koncernen efter en väsentlighetsanalys beslutat om att minska antalet hållbarhetsområden från 16 till 7 stycken.

De områden som fokus ligger på skiljer sig dock inte särskilt mycket mellan åren. Deras miljöarbete handlar främst om att minska klimatpåverkan i hela leverantörsledet samt att erbjuda fler ekologiska produkter. Den övervägande största delen av deras hållbarhetsarbete handlar dock om sociala aspekter, där fokus ligger på att förbättra folkhälsan genom att uppmuntra till måttligt alkoholdrickande. De investerar mycket i alkoholforskning och aktiviteter för att minska alkoholkonsumtionen.

Eftersom de inte är en vinstmaximerande organisation tar de inte upp hur hållbarhetsarbete kan leda till värdeskapande i ekonomiska termer. Dock är deras hållbarhetsarbete en viktig del av deras strategi och de beskriver att de har ett socialt ansvar som genomsyrar hela den dagliga verksamheten. Istället för att visa på hur deras hållbarhetsarbete skapar värde i ekonomiska termer

så lägger de därmed vikt vid att beskriva hur deras arbete skapar värde för samhället genom att förbättra folkhälsan.

4.2.9 Telia Sonera

Telia Sonera är ett delvis statligt ägt telekomföretag med huvudfokus på mobil- och bredbandstjänster för privatpersoner och företagskunder. De hade 2011 och 2013 separata hållbarhetsrapporter medan de år 2015 integrerade all hållbarhetsinformation i årsrapporten. Detta resulterade i en stor ökning av informationen inom alla hållbarhetskategorier. Telia Soneras struktur i sin hållbarhetsrapport 2015 består av ett helt kapitel med hållbarhetsinformation med ett eget kapitel för GRI index där mål och resultat presenteras av deras hållbarhetsarbete.

I sin hållbarhetsinformation läggs störst fokus på följande områden: inkluderande digitalisering, anti-korruption, yttrandefrihet och integritet, kundintegritet, arbetsmiljö hälsa och säkerhet, ansvarsfulla affärer inom inköp och miljöansvar. I 2015 års rapport så presenterar de detaljerat hur de jobbar med alla dessa kategorier samt hur väl de lyckats uppfylla de mål som de har satt inom respektive område.

Deras årsrapporter visar på ett integrerat hållbarhetstänk då de menar att *”Telia Sonera arbetar för hållbarhet genom hela värdekedjan med syftet att leva upp till alla åtaganden gentemot sina intressenter”*. De använder sig av egen värdegrund - Dare, Care och Simplify - för att leda och vägleda medarbetarna i deras dagliga arbete.

4.2.10 Vattenfall

Vattenfall är ett statligt ägt energibolag som arbetar med råvaror, el-, värmeproduktion samt distribution, försäljning och rådgivning. De är en av Europas största värmeproducenter och hade år 2015 cirka 6,2 miljoner elkunder, 3,2 miljoner elnät-kunder och 2,1 miljoner gaskunder. Deras huvudmarknader är Sverige, Danmark, Finland, Storbritannien, Nederländerna och Tyskland. De har enligt 2015 årsredovisning ca 28 600 anställda och dessa arbetar för att samhället skall få energi på ett stabilt och säkert sätt.

I sitt hållbarhetsarbete hade de år 2013 uppställda mål gällande minskad koldioxidutsläpp, skydd av natur och ansvarstagande för deras påverkan på lokala samhällen. De har också som mål att vara ledande inom hållbar produktion och en vision att vara klimatneutralt till 2050.

Vattenfall använder sig av ramverken GRI, UN Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella företag. Deras mål med verksamheten som kommer från ägarna är att ge marknadsmässig avkastning och leda utvecklingen mot miljömässig hållbar energiproduktion.

De arbetar integrerat på flera punkter enligt de av IIRC uppsatta punkterna för integrerad rapportering. Bland annat är hållbarhet integrerat i värdekedjan, och de beskriver hur de arbetar med utveckling av sitt humankapital. I stycket *”intressentdialog”* visar de var de lägger mest kraft och vad de anser vara sina mest väsentliga frågor, till exempel ansvarsfulla inköp.

5. Analys

I analyskapitlet diskuteras och analyseras det resultat som presenterades i empirikapitlet. Analysen utgår ifrån de vetenskapliga teorierna som presenteras i rapportens teoretiska referensram: institutionell teori, legitimitetsteori och intressentteori.

5.1 Jämförelse statliga och privata företag

I detta avsnitt diskuteras de likheter och skillnader mellan de statliga och privata företagens hållbarhetsinformation och integrerade rapportering som rapportens studien uppvisade. Vad likheterna och skillnaderna kan bero på diskuteras med utgångspunkt i de tidigare nämnda vetenskapliga teorierna.

5.1.1 Ramverk

De statliga företagen måste enligt lag rapportera enligt GRIs riktlinjer för hållbarhetsrapportering. Dock skriver alla privata företag utom ett i minst en av de studerade årsredovisningarna att även de använder sig av GRIs riktlinjer. Utöver det nämner nästan alla företag att de har undertecknat FN Global Compacts tio principer, och även de som inte tar upp det i årsredovisningen har undertecknat dem (UN 2016). En förklaring till varför företagen väljer att följa samma riktlinjer vid hållbarhetsrapportering kan vara de olika formerna av isomorfism som beskrivs av DiMaggio och Powell (1983). Ett tydligt exempel på tvingande isomorfism är de statliga företagens användande av GRIs riktlinjer då de är tvungna att använda dem enligt svensk lag. Att även de privata företagen använder sig av samma ramverk skulle kunna förklaras av normativ isomorfism, det vill säga att det har skapats en norm bland stora företag gällande vilket ramverk som bör användas vid hållbarhetsrapportering, och att det är därför företagen väljer att använda sig av det.

I den nederländska rapporten *Comparing public and private sustainability monitoring and reporting* visar trenden att de olika organisationer som skapar ramverken GRI och UN Global Compacts försöker skapa en harmonisering mellan de statliga och de privata företagen och få dem att rapportera likvärdig information. Genom att de statliga och privata företagen rapporterar med samma ramverk ökar effektiviteten och jämförbarheten för intressenter (Van der Esch & Steurer 2014, 5). I denna rapportens studie visade det sig att alla utom ett av de privata företagen nämner att de använder GRIs ramverk samt att alla företag arbetar efter UN Global Compacts principer. Bland de företag som ingick i denna studie syntes alltså en tydlig harmonisering av ramverken vilket stämmer överens med den nederländska studien.

5.1.2 Hållbarhetsinformationens mängd och fokus

De statliga företagens årsredovisningar innehåller totalt sett mer hållbarhetsinformation än de privata. Eftersom de statliga företagen måste rapportera enligt GRIs riktlinjer och därför har tydligare krav på vilka punkter som måste tas med i hållbarhetsrapporteringen kan det leda till att de tar med mer information än de privata företagen som själva kan välja hur de vill presentera sitt hållbarhetsarbete. Det är vanligare bland de privata företagen i studien att även publicera en självständig hållbarhetsrapport utöver årsredovisningen. Detta påverkar mängden hållbarhetsinformation eftersom företagen då kan välja att endast ta med utvalda delar i

årsredovisningen och hänvisa till hållbarhetsrapporten för mer information.

Det är ganska jämnt fördelat bland båda företagsgrupperna gällande huruvida fokus ligger på miljömässiga eller sociala aspekter i årsredovisningarna. Dock lägger något fler företag i båda grupperna vikt vid att presentera information om deras miljöarbete. Vilket fokus företagen väljer att ha beror till viss del på vilken bransch de befinner sig inom, exempelvis SAS som är ett flygbolag lägger större vikt vid miljömässiga aspekter medan Svenska Spel fokuserar mer på sociala aspekter, eftersom det är faktorer som ligger närmare deras verksamhet och som de har större inflytande över. Vad företagen väljer att rapportera om beror också på vad deras intressenter efterfrågar. Enligt GRIs riktlinjer (2015, 29) ska företagens intressenter identifieras samt deras huvudfrågor och hur företaget arbetar med dessa frågor. Vilken information som företagen väljer att rapportera om handlar alltså också om vad intressenterna efterfrågar för information. Detta överensstämmer med det Freeman (2010) skriver angående intressentteorin, då han menar att det är viktigt att ha en dialog med sina intressenter för att kunna utforma sin strategi efter deras behov.

5.1.3 Integrerad rapportering

Enligt de åtta skillnader som anges av IIRC (2013) mellan en traditionell årsredovisning och en integrerad rapport så kan de flesta årsredovisningar som har studerats anses vara till åtminstone någon grad integrerade. Ingen tydlig skillnad har märkts mellan de privata och de statliga företagen, i båda grupperna nämner flera av företagen hur hållbarhet är en integrerad del i deras verksamhet samt beskriver hur de olika kapitalen bidrar till värdeskapande på kort och lång sikt. Även detta kan förklaras med hjälp av den institutionella teorin. Det finns inga tvingande påtryckningar för att företagen ska använda sig av <IR>ramverket, ändå uppfyller de flesta av företagen i studien åtminstone några av ramverkets punkter. Detta kan bero på dels normativ isomorfism, som enligt DiMaggio och Powell (1983) innebär att företag som är verksamma i samma miljöer utvecklas i samma riktning. Då de statliga och privata företagen som har studerats alla är verksamma i Sverige kan det vara så att deras rapportering har utvecklats på samma sätt, och om integrerad rapportering utvecklas till att bli normen i Sverige är det naturligt att de stora företagen följer denna norm. Det skulle även kunna vara en effekt av härmande isomorfism, som beskrivs av DiMaggio och Powell som en mekanism som uppstår när organisationer är osäkra och därmed efterliknar det sätt som andra mer legitima organisationer använder sig av. Det kan alltså vara så att eftersom integrerad rapportering är ett icke vedertaget begrepp, och <IR>ramverket är så nytt fortfarande, så väljer företag att ta efter varandras sätt att rapportera vilket gör att den integrerade rapporteringen tar sig uttryck på liknande sätt hos alla företagen.

Att aktivt arbeta för en hållbar utveckling och ta ansvar beskrivs i flera av årsredovisningar som en konkurrensfördel, då intressenter som kunder och investerare blir allt mer medvetna och tar allt mer hänsyn till hur företag arbetar för hållbarhet när de väljer var de ska handla, investera sitt kapital et cetera. Bland annat skriver SCA i sin årsrapport 2015 att minst 14 procent av SCAs aktieägare gör en utvärdering ur ett hållbarhetsperspektiv. Freeman (2010) beskriver begreppen *internal* och *external change* kopplat till intressentteorin och menar att företaget måste vara uppmärksamma på dels förändringar i efterfrågan hos sina intressenter och dels på hur andra aktörer som exempelvis deras konkurrenter agerar. Alltså kan det ur ett intressentperspektiv vara så att företagen väljer att integrera hållbarhetstänk i sin verksamhet och tydligare visa upp detta i sin årsredovisning för att detta är vad som efterfrågas av intressenterna. Det kan även vara en reaktion på att företagens konkurrenter har valt att använda sig av en integrerad form av rapportering.

5.2 Utvecklingen över tid

Detta avsnitt diskuterar hur hållbarhetsrapporteringen och den integrerade rapporteringen har utvecklats över de år som ingår i studien, om det finns några tydliga trender samt vad de kan bero på.

5.2.1 Självtändig hållbarhetsrapport

Fler av de privata företagen i studien har valt att publicera en självständig hållbarhetsrapport än de statliga. Trenden är nedåtgående för båda företagsgrupperna men är tydligare bland de statliga företagen, då endast ett av företagen i studien publicerade en självständig hållbarhetsrapport 2015 jämfört med tre respektive sex stycken 2013 och 2011. Vad gäller de privata företagen publicerade sex stycken en självständig hållbarhetsrapport 2015 jämfört med sju 2013 och 2011. Flera av företagen tar upp att deras intressenter, såsom kunder, konsumenter och investerare, har blivit mer medvetna och kunniga och som konsekvens ställer ökade krav på att företagen ska arbeta för en hållbar utveckling. Detta kan vara en bidragande faktor till att trenden visar på att fler företag väljer att inkludera all information i årsredovisningen istället för att ha två separata rapporter, då fler intressenter har intresse av att läsa om både finansiell- och hållbarhetsinformation. Denna anledning överensstämmer med det Freeman (2010) tar upp om att företag måste vara lyhörda för vad intressenterna efterfrågar och möta deras behov för att behålla sin plats på marknaden.

Utvecklingen kring självständiga hållbarhetsrapporter tas upp i den tidigare forskningen *The sustainability content of integrated reports – a survey of pioneers*. Deras forskning kommer fram till att den version som de kallar ”embedded”, det vill säga att all hållbarhetsinformation är en integrerad del i årsrapporten, hade en stigande trend. Detta stämmer överens med denna rapportens resultat, främst för de statliga företagen där alla företagen förutom SAS gick ifrån att ha en självständig rapport år 2015 och istället valde att publicera all hållbarhets- och finansiell information i en gemensam rapport.

5.2.2 Hållbarhetsinformationens mängd och fokus

Andelen hållbarhetsinformation i relation till total text i årsredovisningen ökar för åtta av de statliga företagen mellan åren 2011 och 2013, medan den minskar för sex av de privata företagen under samma period. Mellan år 2013 och 2015 ökar andelen för sju av de privata företagen och fyra av de statliga. Dock har tre av de statliga företagen ej kunnat tas med i beräkningen då deras andel inte kunnat räknas ut enligt den metod som har använts. Trenden visar alltså motsatt riktning för företagsgrupperna 2013, för att sedan gå mot samma riktning 2015. Att andelen hållbarhetsinformation visar på en ökande trend kan bero på det som tidigare har nämnts om att intressenter, däribland investerare som är en av huvudintressenterna, tar allt mer hänsyn till de hållbarhetsfrågor som företagen arbetar med och redovisar. I samband med att hållbar utveckling blir en allt viktigare fråga för intressenter är det därmed naturligt att det blir en allt viktigare del i ett företags verksamhet.

Bland de privata företagen är det lika många som ökar respektive minskar sin hållbarhetsinformation inom alla tre områden av generell hållbarhetsinformation, sociala aspekter samt miljöaspekter mellan 2011 och 2013. År 2015 har majoriteten tagit med mer information om hållbarhet generellt och sociala aspekter, men minskat sitt fokus på miljömässiga aspekter. För de statliga företagen finns det en något tydligare trend då majoriteten av företagen ökar hållbarhetsinformationen inom alla tre områden mellan år 2011 och 2013, för att sedan minska den

igen till år 2015 med undantag för sociala aspekter som får ökat fokus hos nio av företagen. Då resultatet varierar både mellan och inom företagsgrupperna finns det inga tydliga tecken på det som DiMaggio och Powell (1983) beskriver som isomorfism, det vill säga att organisationer som är verksamma i samma miljö tenderar att efterlikna varandra. Att företagen väljer att öka eller minska informationen om olika aspekter kan därför i detta fall inte förklaras utifrån den institutionella teorin. Van der Esch & Steurer (2014) skriver om utmaningen att hitta en balans mellan jämförbarhet och väsentlighet gällande hållbarhetsinformationen. Att företag väljer att öka sin information inom de olika områdena skulle alltså kunna bero på att de vill öka sin jämförbarhet med andra företag genom att ta med fler punkter inom varje hållbarhetsområde. Då rapportens studie genomfördes noterades att bland ett antal av de årsredovisningar som visade en minskning av miljömässiga eller sociala aspekter var fortfarande samma information inkluderad, men i ett koncisare format då mycket av informationen i tidigare årsredovisningar upprepades ett flertal gånger i olika delar av rapporten. Anledningen till att vissa av företagen minskar informationen inom olika områden kan alltså vara dels att de väljer att fokusera på det som är mest väsentligt, och dels att de tar med samma information som tidigare men väljer att presentera den på ett sådant sätt att rapporten blir mer koncis.

5.2.3 Integrerad rapportering

Även om de flesta företagens årsredovisningar uppfyller flera av IIRC:s punkter för vad som utgör en integrerad rapport redan 2011 så stämmer årsredovisningarna generellt sett tydligare överens med IIRC:s definition av en integrerad rapport 2015 jämfört med 2011. Bland annat visar företagen ännu tydligare upp hur hållbarhetstänket är integrerat i företagets verksamhet och strategi, samt hur deras hållbarhetsarbete bidrar till att skapa värde för företaget. Flera av företagen beskriver hur ansvarsfullt företagande och en hållbar verksamhet är en viktig konkurrensfördel som bidrar till långsiktigt värdeskapande. Att företag visar upp ett mer integrerat hållbarhetstänk och presenterar ett större fokus på de andra kapitalen utöver det finansiella skulle kunna förklaras ur ett legitimitetsteoretiskt perspektiv. Mathews (1993) beskriver vikten av att en organisation är verksam på ett sätt som är legitimt enligt samhället för att överleva på lång sikt. Då samhällets olika intressentgrupper förväntar sig ökat ansvarstagande av företagen kan uppvisandet av ett hållbarhetsarbete som är bättre integrerat i verksamheten vara ett sätt för företaget att upprätthålla sin legitimitet och behålla sina intressenters tillit. Det kan alltså uppfattas som mer legitimt om ett företag presenterar hur deras hållbarhetsarbete är sammanlänkat med övriga aktiviteter, i jämförelse med om hållbarhetsinformationen presenteras som en separat del som inte på ett tydligt sätt hänger samman med övriga verksamheten.

6. Slutsatser

I detta avslutande kapitel sammanfattas rapportens slutsatser baserat på analysen. Slutsatserna ämnar besvara de forskningsfrågor som har varit rapportens utgångspunkt. Kapitlets avslutas med ett avsnitt med förslag till vidare forskning.

6.1 Vilka skillnader finns mellan statliga och privata företags hållbarhetsredovisning?

De tydligaste skillnaderna som framgick i studien var att de statliga företagen presenterar mer hållbarhetsinformation i sina årsredovisningar än de privata, vilken delvis kan bero på att de statliga företagen har tydligare krav på att hållbarhetsrapportera enligt GRIs riktlinjer och därmed har fler punkter som de måste ta med. Det kan även höra samman med att fler privata än statliga företag väljer att publicera en självständig hållbarhetsrapport vid sidan av årsredovisningen.

Ett antal likheter mellan de två företagsgrupperna identifierades också i studien. Bland både statliga och privata företag var det fler företag som hade större fokus på miljömässiga aspekter än sociala aspekter. Vad företagen väljer att fokusera på kan förklaras utifrån intressentteorin, då företagen anpassar den information de presenterar efter vad intressenterna anser vara de mest väsentliga frågorna. Båda företagsgruppernas årsredovisningar uppfyllde till ungefär lika stor del kriterierna för en integrerad rapport. Även detta kan delvis förklaras med hjälp av intressentteorin, då flera av företagen skriver att deras huvudintressenter blir allt mer medvetna och tar hänsyn till hållbarhetsfrågor vid bedömningen av företag. I samband med det ökade trycket på att företag ska arbeta mer med hållbar utveckling har alltså hållbarhetsfrågorna blivit en allt mer integrerad del i företagets verksamheter, vilket avspeglas i årsredovisningarna.

6.2 Hur har trenden utvecklats över åren?

Bland de statliga företagen syns en trend mot att integrera all hållbarhetsinformation i årsredovisningen istället för att publicera en självständig hållbarhetsrapport. Enligt Van der Esch & Steurer (2014) finns det en önskan om att öka jämförbarheten mellan företagen. Då majoriteten av de privata företagen år 2015 fortfarande publicerar en separat hållbarhetsrapport minskar jämförbarheten mellan de två företagsgrupperna för de intressenter som enbart läser årsredovisningen.

Andelen hållbarhetsinformation ökar hos majoriteten av både de statliga och de privata företagen mellan år 2013 och 2015 och trenden visar även på minskat fokus på miljö och ökat fokus på sociala aspekter. Denna utveckling kan ur ett intressentperspektiv bero på att intressenter dels anser att hållbarhetsfrågor har blivit en viktigare del av ett företags verksamhet vilket gör att andelen hållbarhetsinformation ökar, och dels att de har blivit mer uppmärksamma på sociala aspekter vilket har lett till att företagen lägger större vikt vid dem. Även att färre företag väljer att publicera en självständig hållbarhetsrapport kan förklaras med hjälp av intressentteorin, då en ökad andel investerare och andra huvudintressenter tar hänsyn till hållbarhetsfrågor vilket gör det mer naturligt för företag att presentera både finansiell och hållbarhetsinformation i samma rapport.

Vidare visade utvecklingen att årsredovisningarna för år 2015 uppfyllde fler av kriterierna för en integrerad rapport jämfört med år 2011. Detta kan förklaras med att det kan anses mer legitimt att presentera hållbarhetsinformationen sammanlänkat med övrig information om verksamheten,

istället för att presentera hållbarhetsarbetet som en separat del som har lite att göra med företagets kärnverksamhet och strategi.

6.3 Bidrag

I rapporten av Van der Esch & Steurer (2014) nämns det att det ännu inte finns särskilt mycket forskning om hur hållbarhetsrapportering skiljer sig mellan statliga och privata företag. Med denna rapport har ett bidrag lämnats till det högst aktuella forskningsområdet hållbarhetsrapportering och integrerad rapportering ur ett svenskt perspektiv och med fokus på jämförelser mellan statliga och privata företag, med syfte att visa hur hållbarhetsrapporteringen har utvecklats under åren 2011-2015.

6.4 Förslag till vidare forskning

Denna rapport har fokuserat på hållbarhetsrapportering och har endast tagit hänsyn till hållbarhetsfrågor vid undersökningen av huruvida företagens årsredovisningar överensstämmer med definitionen för integrerad rapportering. Ett förslag till vidare studier är att ha ett större fokus på att undersöka till vilken grad företags årsredovisningar kan anses vara integrerade enligt <IR>ramverket, med hänsyn till alla sex former av kapital och inte bara de som har en koppling till miljömässiga och sociala hållbarhetsaspekter.

Då denna studies tillvägagångssätt har varit innehållsanalys av årsredovisningar har endast spekulationer kunnat göras kring varför företag väljer att hållbarhetsredovisa som de gör. För att få ökad insikt i hur företag går tillväga för att utforma sin hållbarhetsrapport och varför hade en kvalitativ studie bestående av intervjuer av anställda på relevanta poster inom företagen kunnat genomföras.

Med start år 2017 kommer en ny lag att träda i kraft som innebär att även de stora privata företagen måste redogöra för hur de arbetar med frågor som mänskliga rättigheter, miljöpåverkan, korruption och socialt ansvar, samt visa hur frågorna ingår i företagens affärsmodeller (Justitiedepartementet 2014). Ytterligare ett förslag till vidare forskning är därför att under kommande år ta reda på hur denna lagändring påverkar de privata företagens hållbarhetsrapportering.

7. Referenslista

- Ackerman, R. W. 1997. How companies respond to social demands. *Harvard business review*. pp. 88-98
- Borglund, T, Frostenson, M & Windell, K. 2010. *Effekterna av hållbarhetsredovisning- En studie av konsekvenserna av de nya riktlinjerna om hållbarhetsinformation i statligt ägda företag*.
- Bryman, A. & Bell, E. 2014. *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 2:2. ISBN 978-91-47-09822-4., Liber: Stockholm
- Busco, C., Frigo, M., Riccaboni, A. & Quattrone, P 2013. *Integrated reporting: Concepts and cases that redefine corporate accountability*. Springer Internazional Publishing Switzerland 2013, ISBN 978-3-319-02167-6 ISBN 978-3-319-02168-3 (eBook), s.9. DOI 10.1007/978-3-319-02168-3
- Deegan, C. 2002. Introduction:. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Vol. 15 Iss 3 pp. 282-31, DOI: 10.1108/09513570210435852
- De Villiers, C. Rinaldi, L. Unerman, J. 2014. Integrated Reporting: Insights, gaps and an agenda for future research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Vol. 27 Iss 7 pp. 1042 - 1067. DOI: 10.1108/AAAJ-06-2014-1736
- DiMaggio, P.J. and Powell, W.W. 1983. The iron cage revisited: institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*. Vol 48, April, pp. 147-160.
- Freeman, R. E., Harrison, S. J., Wicks, C. A., Parmar, L. B. & De Colle, S. 2010. Stakeholder Theory - the state of the art. *Cambridge University Press*.
- Freeman, R. E. 2010. Strategic management- A stakeholders approach. *Cambridge University Press*.
- Friedman, M. 1962. Capitalism and freedom. Chicago: *The University of Chicago Press*.
- Folkhälsomyndigheten. 2014. *Social hållbarhet*.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/> (Hämtad 2016-04-22)
- Förenta Nationerna, FN. 4/2007. *Global pakt med näringslivet*. Världshorisont.
- Förenta Nationerna, FN. *Hållbar utveckling*. FN-fakta nr 2/12.
- Gray, R. Owen, D. & Adams, C. 1996. *Accounting & Accountability: Changes and Challenges in Corporate Social and Environmental Reporting*. Prentice Hall.
- Global reporting. 2016. *About GRI*. <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/Pages/default.aspx> (Hämtad 2016-04-04)

- Global reporting. 2016. *An introduction to G4*.
<https://www.globalreporting.org/standards/g4/Pages/Introduction-to-G4-brochure.aspx> (Hämtad 2016-04-04)
- Global reporting. 2016. *GRI's history-Early years*.
<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx> (Hämtad 2016-04-04)
- Global reporting. 2016. *Integrated reporting- Contributing to the development of integrated reporting*. (<https://www.globalreporting.org/information/current-priorities/integrated-reporting/Pages/default.aspx>) (Hämtad 2016-04-04)
- Global reporting. 2016. *Integrated reporting - G4 and integrated reporting*.
<https://www.globalreporting.org/information/current-priorities/integrated-reporting/Pages/default.aspx> (Hämtad 2016-04-04)
- Global reporting. 2016. *Integrated reporting - GRI and IIRC*.
(<https://www.globalreporting.org/information/current-priorities/integrated-reporting/Pages/default.aspx>) (Hämtad 2016-04-04)
- Global reporting. 2015. *GRI G4 Part 1 Reporting Principles and Standard Disclosures*.
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf>
- Global reporting. 2016. *United Nations Global Compact - UNGC and GRI*.
<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/alliances-and-synergies/Pages/United-Nations-Global-Compact.aspx> (Hämtad 2016-04-04)
- Global reporting. 2013. *The sustainability content of integrated reports- a survey of pioneers*.
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-IR.pdf> (Hämtad 2016-04-16)
- Haller, A. & Van Staden, C. 2014. *The value added statement- an appropriate instrument for integrated reporting*. Vol: 27 iss 7 pp. 1190- 1216. DOI:10.1108/AAAJ-04-2013-1307
- Higgins, C., Stubbs, W. & Love, T. 2014. *Walking the talk(s): Organisational narratives of integrated reporting*. Vol: 27 iss 7 pp. 1090-1119. DOI:10.1108/AAAJ-04-2013-1307
- IIRC. 2015. *Materiality in <IR>*. http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/11/1315_MaterialityinIR_Doc_4a_Interactive.pdf
- IIRC. 2014. *Strategy: The breakthrough phase 2014-17*. <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/02/IIRC-Strategy-Summary-2015.pdf> (Hämtad 2016-04-08)
- IIRC. 2013. *The International <IR> Framework*. <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> (Hämtad 2016-04-08)
- IIRC. *Why? The need for change*.
<http://integratedreporting.org/why-the-need-for-change/> (Hämtad 2016-04-05)

Justitiedepartementet. 2014. *Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy*. <http://www.regeringen.se/contentassets/c6d343c8bb6f46e3ba7944fe1ea073e3/foretagens-rapportering-om-hallbarhet-och-mangfaldspolicy-ds-201445> (Hämtad 2016-05-18).

KTH. 2015. *Hållbar utveckling*.

<https://www.kth.se/om/miljo-hallbar-utveckling/utbildning-miljo-hallbar-utveckling/verktygslada/sustainable-development/hallbar-utveckling-1.350579> (Hämtad 2016-04-22)

KPMG. 2011. *KPMG international survey of corporate responsibility reporting 2011*.

<https://www.kpmg.com/PT/pt/IssuesAndInsights/Documents/corporate-responsibility2011.pdf> (Hämtad 8/4-2016)

Lindblom, C.K. 1994. *The implications of organizational legitimacy for corporate social performance and disclosure*. Paper presented at the Critical Perspectives on Accounting Conference, New York, NY.

Mathews, M.R. 1993. *Socially Responsible Accounting*. Chapman Hall, London.

Meyer, J.W. Rowan, B. 1977. Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*. 83 (2): 340-363.

Mobus, J.L. 2005. *Mandatory environmental disclosures in a legitimacy theory context*.

Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol. 18 Iss 4 pp. 492 - 517, DOI: 10.1108/09513570510609333

Regeringskansliet, Näringsdepartementet. 2010. *Effekterna av hållbarhetsredovisning*.

<http://www.regeringen.se/contentassets/ae1b2a3db1a34b6491f2324ed526a657/effekterna-av-hallbarhetsredovisning-n2010.30> (Hämtad 2016-04-04)

Regeringskansliet. 2004. *En svensk strategi för hållbar utveckling*.

<http://www.regeringen.se/contentassets/63e668addc0d42e18d9c7de7fdc6f2db/en-svensk-strategi-for-hallbar-utveckling>

Regeringskansliet. 2015. *Rapport för bolag med statligt ägande januari- juni 2015*. (Sb/d/2819).

Näringsdepartementet. (Hämtad 016-04-04)

(<http://www.regeringen.se/contentassets/f39a18fa9b9b480795cafc9accb82671/rapport-for-bolag-med-statligt-agande-januari-juni-2015.pdf>)

Regeringskansliet, Finansdepartementet 2012. *Statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande - Riktlinjer för extern rapportering*. (Hämtad 2016-04-04)

<http://www.regeringen.se/contentassets/6c7d895595844621818eb6472ea8e4ef/statens-agarpolicy-och-riktlinjer-for-foretag-med-statligt-agande-2012>

Rowbottom, N. & Locke, J. 2016. The emergence of <IR>. *Accounting and Business Research*, 46:1, 83-115, DOI: 10.1080/00014788.2015.1029867

SFS 1995:1554. *Årsredovisningslag*.

SNS. 2015. *CSR ur ett nationalekonomiskt perspektiv*. SNS Analys nr 24.

SustainAbility. 5/12-2014. *See Change. How Transparency Drives Performance.*

Svenskt Näringsliv. *CSR – ansvarsfullt företagande.*
<http://www.svensknaringsliv.se/fragor/csr/> (Hämtad 2016-04-22).

Sveriges Riksdag. 2014. *Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy.* (Departementserie 2014:45). Stockholm: Justitiedepartementet. (Hämtad 2016-04-04)
https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utreddningar/Departementsserien/Foretagens-rapportering-om-hal_H2B445/?html=true)

Stubbs, W. & Higgins, C. 2014. *Integrated reporting and internal mechanisms of change.* Vol: 27 iss 7 pp. 1068-1089. DOI:10.1108/AAAJ-04-2013-1307

United Nations, UN. 2016. *What is UN Global Compact?*
<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc> (Hämtad 2016-04-03)

Van der Esch & Steurer, N. 2014. *Comparing public and private sustainability monitoring and reporting.* PBL Netherlands Environmental Assessment Agency. The Hague. PBL Publication number: 1437

Waddock, A. S & Graves, B. G. 1997. The corporate social performance-financial performance link. *Strategic management journal*, Vol. 18:4, 303-319 (1997). John Wiley & sons. Ltd
[http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199704\)18:4%3C303::AID-SMJ869%3E3.0.CO;2-G/epdf](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/(SICI)1097-0266(199704)18:4%3C303::AID-SMJ869%3E3.0.CO;2-G/epdf)

7.1 Årsredovisningar

Akademiska hus. Årsredovisning 2011.
http://www.akademiskahus.se/globalassets/dokument/regiondokument/hk/arsredovisning_2011_sv.pdf

Akademiska hus. Årsredovisning 2013.
http://www.akademiskahus.se/globalassets/dokument/regiondokument/hk/arsredovisning_2013.pdf

Akademiska hus. Årsredovisning 2015.
http://www.akademiskahus.se/globalassets/dokument/ekonomi/arsredovisning_2015.pdf

Apoteket. Årsredovisning 2011.
https://www.apoteket.se/globalassets/om-apoteket/media/pdf/ekonomiska-rapporter/2011/apoteket2011_12.pdf

Apoteket. Årsredovisning 2013.
https://www.apoteket.se/globalassets/om-apoteket/media/pdf/ekonomiska-rapporter/2013/apoteket_ar_2013.pdf

Apoteket. Årsredovisning 2015.
<https://www.apoteket.se/globalassets/om-apoteket/media/pdf/ekonomiska-rapporter/2015/apoteket-ahr-2015-interaktiv.pdf>

Atlas Copco. Årsredovisning 2011.

<http://www.atlascopcogroup.com/content/dam/atlas-copco/corporate/documents/investors/financial-publications/swedish/%C3%85rsredovisning%20inkl.%20h%C3%A5llbarhets-%20och%20bolagsstyrningsrapport%202011.pdf>

Atlas Copco. Årsredovisning 2013.

<http://www.atlascopcogroup.com/content/dam/atlas-copco/corporate/documents/investors/financial-publications/swedish/%C3%85rsredovisning%20inkl.%20h%C3%A5llbarhets-%20och%20bolagsstyrningsrapport%202013.pdf>

Atlas Copco. Årsredovisning 2015.

<http://www.atlascopcogroup.com/content/dam/atlas-copco/corporate/documents/investors/financial-publications/swedish/20160310%20%C3%85rsredovisning%20inkl.%20h%C3%A5llbarhetsredovisning%20och%20rapport%20om%20koncernens%20styrning%202015.pdf>

Electrolux. Årsredovisning 2011.

<http://www.electroluxgroup.com/sv/wp-content/uploads/sites/3/2012/03/Electrolux-Arsredovisning-20111.pdf>

Electrolux. Årsredovisning 2013.

<http://www.electroluxgroup.com/sv/wp-content/uploads/sites/3/2014/02/Electrolux-Arsredovisning-2013.pdf>

Electrolux. Årsredovisning 2015.

<http://www.electroluxgroup.com/sv/wp-content/uploads/sites/3/2016/03/Electrolux-Arsredovisning-2015.pdf>

Ericsson. Årsredovisning 2011.

http://www.ericsson.com/res/investors/docs/2011/ericsson_ar_2011_se.pdf

Ericsson. Årsredovisning 2013.

<http://www.ericsson.com/res/investors/docs/2013/ericsson-annual-report-2013-se.pdf>

Ericsson. Årsredovisning 2015.

<http://www.ericsson.com/res/investors/docs/2015/ericsson-annual-report-2015-se.pdf>

H&M. Årsredovisning 2011. H&M i ord och bild.

http://about.hm.com/content/dam/hm/about/documents/sv/Annual%20Report/Annual_Report_2011_P1_sv.pdf

H&M. Årsredovisning 2013.

http://about.hm.com/content/dam/hm/about/documents/sv/Annual%20Report/Annual-Report-2013_sv.pdf

H&M. Årsredovisning 2015.

http://about.hm.com/content/dam/hm/about/documents/sv/Annual%20Report/Annual%20Report%202015_sv.pdf

LKAB. Års- och hållbarhetsredovisning 2011.

http://www.lkab.com/Global/Documents/Finansiella%20rapporter/%C3%85rsredovisning%20sv/2011_LKAB_%C3%85rs_och_H%C3%A5llbarhetsredovisning.pdf

LKAB. Års- och hållbarhetsredovisning 2013.

http://www.lkab.com/Global/Documents/Finansiella%20rapporter/%C3%85rsredovisning%20sv/2013_LKAB_%C3%85rs_och_H%C3%A5llbarhetsredovisning.pdf

LKAB. Års- och hållbarhetsredovisning 2015.

http://www.lkab.com/Global/Documents/Finansiella%20rapporter/%C3%85rsredovisning%20sv/2015/2015_LKAB_%C3%85rs_och_H%C3%A5llbarhetsredovisning.pdf

Nordea. Årsredovisning 2011.

https://www.nordea.com/Images/33-36848/2011-01-01_%C3%85rsredovisning-2011-Nordea-Bank-AB_SV.pdf

Nordea. Årsredovisning 2013.

https://www.nordea.com/Images/35-36844/2013-01-01_%C3%85rsredovisning-2013-Nordea-Bank-AB_SV.pdf

Nordea. Årsredovisning 2015.

http://www.nordea.com/Images/34-102774/2015-12-31_%C3%85rsredovisning-2015-Nordea-Bank-AB_SV.pdf

PostNord. Årsredovisning 2011.

<http://www.postnord.com/globalassets/global/sverige/dokument/rapporter/arsredovisningar/2011/postnord-arsredovisning-2011.pdf>

PostNord. Årsredovisning 2013.

<http://www.postnord.com/globalassets/global/sverige/dokument/rapporter/arsredovisningar/2013/postnord-arsredovisning-2013.pdf>

PostNord. Årsredovisning 2015.

http://www.postnord.com/globalassets/global/sverige/dokument/rapporter/arsredovisningar/2015/postnord_ar2015_sve_w.pdf.pdf

SAS. Årsredovisning 2011.

<http://www.sasgroup.net/en/wp-content/uploads/sites/2/2014/09/SAS-Annual-Report-2011-Swedish.pdf>

SAS. Årsredovisning 2013.

<http://www.sasgroup.net/en/wp-content/uploads/sites/2/2014/09/SAS-Annual-Report-2013-Swedish.pdf>

SAS. Årsredovisning 2015.

<http://www.sasgroup.net/en/wp-content/uploads/sites/2/2016/02/SAS-%C3%85rsredovisning-2014-2015.pdf>

SCA. Årsredovisning 2011.

http://www.sca.com/Documents/sv/Annual_Reports/sca-arsredovisning-2011-final.pdf

SCA. Årsredovisning 2013.

<https://www.scribd.com/doc/214411386/SCAs-%C3%A5rsredovisning-2013>

SCA. Årsredovisning 2015.

http://www.sca.com/Documents/sv/Annual_Reports/sca-arsredovisning-sv-2015.pdf?epslanguage=sv

Scania. Årsredovisning 2011.

<http://se.scania.com/investor-relations/finansiella-rapporter/2011/scania-annual-report-2011.aspx>

Scania. Årsredovisning 2013.

<http://se.scania.com/investor-relations/finansiella-rapporter/2013/scania-annual-report-2013.aspx>

Scania. Årsredovisning 2015.

http://www.scania.se/Images/%C3%85rsredovisning_2015_tcm85-576549.pdf

SJ. Årsredovisning 2011.

https://www.sj.se/content/dam/Beta/pdf/%C3%85rs-och-h%C3%A5llbarhetsredovisningar/SJ_Ars-och_hallbarhetsredovisning_2011.pdf

SJ. Års- och hållbarhetsredovisning 2013.

https://www.sj.se/content/dam/Beta/pdf/%C3%85rs-och-h%C3%A5llbarhetsredovisningar/SJ_Ars-och_hallbarhetsredovisning_2013.pdf

SJ. Års- och hållbarhetsredovisning 2015.

https://www.sj.se/content/dam/Beta/pdf/%C3%85rs-och-h%C3%A5llbarhetsredovisningar/SJ_Ars-och%20hallbarhetsredovisning_2015-2.pdf

Skanska. Årsredovisning 2011.

<http://group.skanska.com/globalassets/investors/reports--publications/annual-reports/2011/skanskas-arsredovisning-2011.pdf>

Skanska. Årsredovisning 2013.

<http://group.skanska.com/globalassets/investors/reports--publications/annual-reports/2013/arsredovisning-2013.pdf>

Skanska. Årsredovisning 2015.

<http://group.skanska.com/globalassets/investors/reports--publications/annual-reports/2015/skanska-arsredovisning-2015.pdf>

Svenska Spel. Årsredovisning 2011.

https://om.svenskaspel.se/AnnualReport/2011/svensk/pdf/svspel_ar_2011-sv.pdf

Svenska Spel. Årsredovisning 2013.

https://om.svenskaspel.se/AnnualReport/2013/sv/pdf/SvenskaSpel_AR2013_SWE.pdf

Svenska Spel. Årsredovisning 2015.

https://om.svenskaspel.se/AnnualReport/2015/sv/pdf/SvenskaSpel_AR2015_SWE.pdf

Systembolaget. Ansvarsredovisning 2011.

<http://www.systembolaget.se/imagelibrary/publishedmedia/eizipva8hzw6ba87uaq/2011-SB-Ansvarsredovisning.pdf>

Systembolaget. Ansvarsredovisning 2013. Del 1.

<http://www.systembolaget.se/imagelibrary/publishedmedia/r11s8hztwmra8ep25a5b/2013-SB-Ansvarsredovisning-Del1.pdf>

Systembolaget. Ansvarsredovisning 2013. Del 2.

<http://www.systembolaget.se/imagelibrary/publishedmedia/1oa2lq0olbwmccejn0zr/2013-SB-Ansvarsredovisning-Del2.pdf>

Systembolaget. Årsredovisning 2015.

<http://ansvarsredovisning2015.systembolaget.se/>

Telia Sonera. Årsredovisning 2011.

http://www.teliacompany.com/globalassets/telia-company/documents/reports/2011/annual-report/ts_ar2011_swe.pdf

Telia Sonera. Årsredovisning 2013.

http://www.teliacompany.com/globalassets/telia-company/documents/reports/2013/annual-report/teliasonera_ar2013_sve.pdf

Telia Sonera. Års- och hållbarhetsredovisning 2015.

<http://annualreports.teliasonera.com/>

Vattenfall. Årsredovisning 2011.

https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2011/arsredovisning_2011.pdf

Vattenfall. Års- och hållbarhetsredovisning 2013.

https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2013/ars-och-hallbarhetsredovisning_2013.pdf

Vattenfall. Års- och hållbarhetsredovisning 2015.

https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2015/ars-och-hallbarhetsredovisning_2015.pdf

Volvo Cars. Årsredovisning 2011.

<http://www.volvocars.com/intl/about/our-company/investor-relations/publications/financial-results>

Volvo Cars. Årsredovisning 2013.

<http://www.volvocars.com/intl/about/our-company/investor-relations/publications/financial-results>

Volvo Cars. Årsredovisning 2015.

<http://www.volvocars.com/intl/about/our-company/investor-relations/publications/financial-results>

Volvo Group. Års- och hållbarhetsredovisning 2011.

http://www3.volvo.com/investors/finrep/ar11/ar_2011_sve.pdf

Volvo Group. Års- och hållbarhetsredovisning 2013.

http://www3.volvo.com/investors/finrep/ar13/ar_2013_sve.pdf

Volvo Group. Års- och hållbarhetsredovisning 2015.

http://www3.volvo.com/investors/finrep/ar15/ar_2015_sve.pdf